

Politireformen år to

Befolkningens og samarbejdspartnernes syn på politiet i
november/december 2008

Af

Flemming Balvig, Lars Holmberg & Maria Pi Højlund Nielsen

April 2009
Københavns Universitet / Rigspolitiet

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfatning og overordnede konklusioner	3
2. Undersøgelser	11
3. Problemerne i lokalområdet	14
4. Borgernes tryghed og ressourcer	25
5. Politiets synlighed og tilgængelighed	37
6. Tilfredshed med politiet	46
7. Borgernes tryghed og politiets indsats	56
8. Samarbejdspartners holdninger	63
Litteraturliste	84

1. Sammenfatning og overordnede konklusioner

Denne rapport drejer sig først og fremmest om de mulige virkninger, som den danske politireform, igangsat 1. januar 2007, har haft på borgernes tryghed, deres oplevelse af ressourcer og problemer i lokalområdet, deres udsathed for kriminalitet, samt deres kontakt med, vurdering af, og tilfredshed med politiet. Politiets nye organisation med få, store politikredse og enstrengt ledelse har på tidspunktet for den seneste undersøgelse – november/december 2008 – eksisteret i små to år. Der har været megen omtale og kritik af reformen både i medierne og i politiets egne rækker undervejs, og det er derfor interessant at se, om der kan spores en udvikling i borgernes objektive og/eller subjektive tryghed og deres vurdering af politiets indsats. Til vurdering heraf er der gennemført tre repræsentative borgerundersøgelser i henholdsvis december 2006 (lige før reformen trådte i kraft), december 2007 og november/december 2008. Resultaterne fra disse undersøgelser sammenlignes desuden med udviklingen fra 1998-02, hvor lignende undersøgelser er gennemført.

Foruden borgernes syn på politireformen er det nu også muligt at se på, hvordan politiets nærmeste samarbejdspartnere i det forebyggende arbejde – først og fremmest SSP-medarbejdere og andre kommunale medarbejdere med forebyggelse som (en del af) deres arbejdsområde – vurderer udviklingen. Der er foretaget en række interviews med politiets samarbejdspartnere i efteråret 2006 – kort før reformens ikrafttræden – og igen i efteråret 2008.

De overordnede resultater

De vigtigste resultater vedrørende udviklingen i borgernes syn på politiet præsenteres i det følgende i form af en række ”trafiklys”. Er udviklingen markeret med grønt, betyder det, at der er sket en markant, dvs. statistisk signifikant,¹ positiv udvikling. Er udviklingen markeret med gult, betyder det, at der er sket en mindre, tilnærmelsesvis statistisk signifikant negativ udvikling, mens den røde farve indikerer en statistisk signifikant udvikling i negativ retning. Felter med manglende farvelægning indikerer, at der ikke er sket nogen målbar udvikling på området.

For overblikkets skyld er sammenligningen reduceret til tre ”tidspunkter”: November/december 2008 sammenlignes med december 2006 samt med gennemsnittet af målingerne fra 1998-02, som her er kaldt ”omkring årtusindeskiftet”.

¹ Se nærmere herom i redegørelsen for undersøgelserne i kapitel 2.

Udviklingen i borgernes vurdering af lokale problemer og deres bekymring og udsathed for kriminalitet fremgår af figur 1.1.

Figur 1.1. Udviklingen i befolkningens vurdering af kriminalitets- og ordensproblemer samt befolkningens angst for kriminalitet i Danmark 1998-2008.

	1998-02 til 2006	2006 til 2008	1998-02 til 2008
<i>Objektiv tryghed:</i>			
Kriminalitetsproblemer			
Ordensproblemer			
<i>Subjektiv tryghed:</i>			
Angst for kriminalitet			

Det fremgår af figur 1.1, at der i perioden fra årtusindeskiftet og frem til december 2006, dvs. umiddelbart inden politireformen, skete en positiv udvikling i borgernes udsathed for kriminalitet og i deres vurdering af omfanget af lokale problemer. Fra 2006 til 2008 vendte udviklingen, således at de lokale problemer og udsatheden for kriminalitet atter ser ud til at stige, og i et omfang, som gør dette resultat statistisk signifikant. "Tilbageslaget" siden 2006 er dog ikke større, end at der fra årtusindeskiftet og frem til december 2008 ikke er sket nogen markante ændringer af de faktiske forhold i lokalområderne og befolkningens udsathed for kriminalitet. Udviklingen på kriminalitetsområdet modsvarer af statistikken over anmeldte straffelovsovertrædelser, hvor der i perioden frem til 2006 er sket et fald i antallet af anmeldelser – et fald, der i de to næstfølgende år er afløst af en stigning.

Andelen af de adspurgte, der ofte eller næsten hele tiden bekymrer sig for at blive udsat for kriminalitet, er vokset markant (fra 11 pct. til 17 pct.) fra 1998-02 og til 2006. I 2008 er andelen af bekymrede endnu større (21 pct.) – den samlede udvikling går altså i negativ retning, og politireformen har øjensynligt ikke kunnet bryde denne tendens.

Ordens- og kriminalitetsmæssige problemer forebygges og håndteres ikke af politiet alene. Meget afgørende, såvel i sig selv som i samspillet med politiet, er tillige befolkningens personlige styrke (fysisk og psykisk) og befolkningens sociale ressourcer ("social kapital"). Derfor er også udviklingen i så henseende søgt belyst i undersøgelserne, jf. figur 1.2.

Figur 1.2. Udviklingen i befolkningens personlige styrke og den sociale kapital i lokalområdet i Danmark 1998-2008.

	1998-02 til 2006	2006 til 2008	1998-02 til 2008
Personlig styrke			
Social kapital			

Det fremgår af figuren, at der er sket en positiv udvikling i de adspurgtes vurdering af egne ressourcer frem til 2006, mens der ikke er nogen yderligere udvikling fra 2006 til 2008.

Hvad den sociale kapital angår, er der også her sket en positiv udvikling frem til 2006, men denne udvikling er fra 2006 til 2008 blevet svagt negativ. Der er i 2008 lidt færre, der hjælper hinanden med småopgaver og lidt færre, der holder øje med hinandens huse under ferier mv. Samtidig er andelen, der er meget tilfredse med at bo, hvor de bor, også faldet lidt. Faldet fra 2006 til 2008 er dog ikke så stort, at det udligner den positive udvikling fra årene før, så samlet set er den sociale kapital i lokalområderne i 2008 højere, end den var omkring år 2000.

I figur 1.3 vises udviklingen vedrørende borgernes opfattelse af politiets synlighed, tilgængelighed samt deres tilfredshed med politiets konkrete indsats.

Figur 1.3. Udviklingen i befolkningens vurdering af politiets synlighed og tilgængelighed i lokalområdet, samt befolkningens tilfredshed med politiets lokale arbejde, akutte indsats samt effektivitet i Danmark 1998-2008.

	1998-02 til 2006	2006 til 2008	1998-02 til 2008
Politiets synlighed lokalt			
Politiets tilgængelighed lokalt			
Tilfredshed med politiets arbejde lokalt			
Tilfredshed med politiets arbejde akut			
Tilfredshed med politiets effektivitet			

Sammenlignet med perioden 1998-02 har væsentlig færre af de adspurgte i 2006 set politiet patruljere inden for den sidste uge, en udvikling, som er fortsat gennem 2008. Hvor næsten hver anden i 1998-02 havde set patruljerende politi inden for den sidste uge, er det i 2008 hver fjerde.

Hvad politiets lokale tilgængelighed angår, skete der en positiv udvikling frem til 2006, men den blev afløst af en væsentlig forværring i borgernes vurdering, således at den samlede udvikling fra årtusindeskiftet og til 2008 er negativ.

Det fremgår også af figur 1.3, at borgerne fra 2006 og frem er blevet mindre tilfredse med politiets lokale indsats. Andelen af tilfredse eller meget tilfredse borgere er den laveste i hele undersøgelsesperioden.

Endelig fremgår det af figuren, at den positive udvikling der skete frem til december 2006 i borgernes vurdering af politiets effektivitet, samt tilfredsheden blandt dem, der har rekvireret akut indsats fra politiet, ikke fortsatte sidenhen. Tværtimod er tilfredsheden i 2008 reduceret så meget, at den ligger under niveauet omkring årtusindeskiftet. Der er på disse områder – undtagen hvad angår politiets synlighed – tidsmæssigt sammenfald mellem reformens indførelse og starten på den negative udvikling.

Frem til 2007 skete der ikke nogen væsentlige ændringer i befolkningens tilfredshed med politiet på landsplan, men i 2008 er denne tilfredshed faldet i en grad, der gør udviklingen i hele undersøgelsesperioden negativ, som det ses i figur 1.4.

Figur 1.4. Udviklingen i befolkningens generelle tilfredshed med politiet, tillid til politiet, tilfredshed med politiets opførsel samt generelle vurdering af politiets indsats i lokalområdet i Danmark 1998-2008.

	1998-02 til 2006	2006 til 2008	1998-02 til 2008
Tilfredshed med politiet i DK			
Almen tillid til politiet			
Tilfredshed med politiets opførsel			
Mener at politiet i lokalområdet gør deres bedste			

I 2008 var ”kun” halvdelen af de adspurgte tilfredse eller meget tilfredse med politiets indsats i Danmark som helhed.

Den almene tillid til politiet steg frem til 2006, men faldt derefter igen, hvilket resulterede i, at der i 2008 ikke længere var nogen afgørende forskel til niveauet i 1998-02.

Mens der ikke er sket nogen signifikant udvikling i borgernes tilfredshed med politiets *opførsel* siden 1998, er der siden 2006 sket et markant fald i borgernes vurdering af politiets lokale indsats.

I 2008 er der for første gang spurgt om borgernes viden om og opfattelse af politireformen. Langt hovedparten af de adspurgte har hørt om reformen, jf. tabel 1.1.

Tabel 1.1. ”Har du hørt om, at politiet er i færd med at gennemføre en større reform?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar)

Ja, det har jeg hørt vældig meget om	25,8
Ja, det har jeg hørt en del om	36,7
Ja, det har jeg hørt lidt om	24,3
Nej, det har jeg ikke hørt noget om	12,7
<u>Ved ikke</u>	<u>0,6</u>
<u>I alt</u>	<u>100,1</u>

De borgere, der angiver at have hørt noget om reformen, er yderligere blevet spurgt om deres kendskab til indholdet i reformen, jf. tabel 1.2.

Tabel 1.2. ”Ved du, hvad reformen går ud på?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar)

Ja, jeg har et særdeles godt kendskab til reformen	6,9
Ja, jeg kender hovedtrækkene i reformen	49,0
Jeg kender ikke så meget til reformen	36,4
Nej, det kender jeg ikke noget til	7,4
<u>Ved ikke</u>	<u>0,2</u>
<u>I alt</u>	<u>99,9</u>

Lidt over halvdelen af dem, som har hørt om reformen, mener at kende i hvert fald hovedtrækkene i den. Der er også spurgt til borgernes tilfredshed med resultaterne af reformen, jf. tabel 1.3.

Tabel 1.3. ”Hvor tilfreds er du med, hvad reformen indtil nu har medført af ændringer i politiet?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar)

Meget tilfreds	0,9
Temmelig tilfreds	8,8
Hverken tilfreds eller utilfreds	31,9
Temmelig utilfreds	30,1
Meget utilfreds	11,5
Ved ikke	16,9
<u>I alt</u>	<u>100,1</u>

Hver sjette af de adspurgte ved ikke, hvad de skal mene om reformens virkninger, men blandt resten er der en markant overvægt af utilfredse, mens mindre end hver tiende udtrykker tilfredshed med den hidtidige udvikling. Der er en stærk sammenhæng mellem omfanget af borgernes viden om reformen og deres utilfredshed: Blandt dem, der mener at kende særdeles meget til reformen, er 61 pct. utilfredse, blandt dem, der kender hovedtrækkene er 51 pct. utilfredse, blandt dem, der ikke kender meget til indholdet af reformen, udgør de utilfredse 31 pct., mens der blandt dem, som slet ikke kender reformens indhold er 19 pct. utilfredse.

Samarbejdspartners vurdering

Der er i to omgange gennemført interviews med politiets samarbejdspartnere i 22 kommuner (86 interviews i 2006, 88 i 2008). Hovedindtrykket er, at nogle af de interviewede oplever samarbejdet som værende på niveau med tidligere, mens flertallet oplever det som forringet. Mange har oplevelsen af et politi bemandet af forvirrede og frustrerede medarbejdere, hvis ledelse har vanskeligt ved at kommunikere både udadtil og indadtil. Særlig kritiseres det, at politiet tilsyneladende ikke evner at indrømme, når ting går skævt.² Det er mange samarbejdspartners oplevelse, at politiets ledelse – samt de ansvarlige politikere – har haft meget vanskeligt ved at tage imod kritik og at bruge den konstruktivt.

² En lignende opfattelse går igen i fokusgruppeinterviews med borgere, hvor det også kritiseres, at politiet ikke er villige til at indrømme, hvad der for borgerne er åbenlyse fejl. Dette ses af borgerne som tegn på, at politiet mangler moderne ledelsesprincipper.

De interviewede kan pege på enkelte fordele ved den nye organisation, herunder særligt, at politifolk tilknyttet de forebyggende afdelinger nu ikke længere skiftes ud i tide og utide, men ellers tales der mest om skuffede forventninger eller direkte forringelser: Den specialisering og professionalisering af politiet, som mange samarbejdspartnere havde håbet på, er foreløbig ikke blevet til virkelighed; det er blevet vanskeligere at komme igennem til politiet via de officielle telefonnumre, hvilket gør samarbejdspartnerne yderligere afhængige af deres personlige kontakter i politiet; borgerne klager til samarbejdspartnerne over manglende respons fra politiet, og en del samarbejdspartnere har også selv oplevet manglende lydhørhed, når de har henvendt sig; politiet er blevet mindre synligt lokalt og har ej heller altid samme kendskab til lokale forhold som tidligere; politiets indsats i det forebyggende arbejde er mange steder blevet mindre; politiets oplysninger til de sociale myndigheder i form af socialrapporter mm. leveres ikke i samme omfang som før reformen; de store geografiske afstande giver ikke blot lange transporttider, men opleves også som mentale barrierer. Endelig gør det sig gældende, at en del af de interviewede er i tvivl om, hvordan samspillet mellem SSP-organisationerne og kreds- og lokalråd vil blive i fremtiden, og de er bekymrede for udviklingen, idet det fremover er politiet, som 'skal sidde for bordenden' i det forebyggende arbejde.

Der er blandt samarbejdspartnerne stor forståelse for de vanskeligheder, politiet står over for: Langt hovedparten af de interviewede fremhæver, at de konkrete politifolk, de samarbejder med, gør deres bedste, men fastholder samtidig, at den nye organisations vilkår ofte gør samarbejdet meget vanskeligt.

Konklusion: Politireformen ved udgangen af 2008

Det samlede billede af politireformen, som det tager sig ud ved udgangen af 2008, er ikke opløftende: Såvel borgere som samarbejdspartnere oplever forringelser, og den positive udvikling i borgernes oplevelse af politiet, der skete frem til 2006, er vendt på alle områder. Det er nu fem ud af seks af de adspurgte borgere, der mener, at politiet mangler ressourcer, hvilket er den højeste andel i hele undersøgelsesperioden. I en tidligere rapport³ blev det foreslået, at netop den overvældende tilslutning til dette synspunkt kunne være årsagen til, at den allerede i 2007 temmelig negative vurdering af politiets indsats ikke slog igennem på den almene tillid til og tilfredshed med politiet.

³ Balvig & Holmberg: *Politireformen år ét. Befolkningens syn på politiet i december 2007*. Rigspolitiet 2008.

I 2008 holder denne argumentation ikke længere stik. Borgernes tilfredshed, såvel generelt som i forbindelse med akutte henvendelser, er markant lavere end på noget andet tidspunkt i undersøgelsesperioden, og tilliden til politiet er tilbage på niveauet i år 2000. Det er fortsat næsten tre ud af fire borgere, der udtrykker stor eller meget stor tillid til politiet, men andelen har været dalende siden 2006.

Set under ét er der ingen tvivl om, at politireformen har haft negativ indvirkning på borgernes oplevelse af politiets indsats. Dette var allerede tilfældet i 2007, men til forskel fra dengang synes borgerne i 2008 mindre tilbøjelige til at 'undskylde' politiet med manglende ressourcer. Det er endvidere tydeligt, at utilfredsheden for mange af de adspurgte har en direkte sammenhæng med deres vurdering af reformen, hvor der er fire gange så mange utilfredse som tilfredse. Set med borgernes øjne er politireformen foreløbig ikke nogen succes. Det samme gælder samarbejdspartnerne, om end der her er en del, der har forhåbninger om, at de positive virkninger kan nå at komme endnu. Som en samarbejdspartner udtrykker det:

"Hvis politireformen skal være slået igennem i 2011, det vil sige, der er tre år endnu, så er der plads til forbedringer."

2. Undersøgelser

Der er i perioden 1998-2008 gennemført i alt 7 repræsentative undersøgelser af befolkningens forhold til politiet, herunder udsathed for kriminalitet, opfattelse af problemer i lokalsamfundet samt kontakt med, holdning til og tilfredshed med politiet. De tre første undersøgelser blev gennemført som led i evalueringen af et forsøg med nærpolti i den daværende Helsingør politikreds,⁴ de tre sidste som led i evalueringen af den politireform, der blev gennemført i Danmark pr. 1. januar 2007. Undersøgelserne er alle gennemført i vinterhalvåret, om end i lidt forskellige måneder, således som det ses af oversigten i skema 2.1. Alle undersøgelser vedrører befolkningen på 18 år og derover. Interviewene er i alle tilfælde foretaget telefonisk, og der er anvendt samme grundlæggende spørgeskema.⁵ Undersøgelsen i 2008 er gennemført som to selvstændige undersøgelser i henholdsvis november (718 interviews) og december (1348 interviews). Formålet med denne opsplitning var at vurdere, om det havde nogen betydning for besvarelsene, om interviews blev gennemført i den ene eller den anden måned. Nærmere analyser viser ingen signifikante forskelle i besvarelsene vedrørende tryksspørgsmål eller vedrørende kontakt til, opfattelse af eller tilfredshed med politiet, og resultaterne af de to undersøgelser vil derfor i det følgende blive analyseret under ét.

Skema 2.1. Oversigt over de gennemførte befolkningsundersøgelser, 1998-2007.

År for undersøgelse	1998	2000	2002	2006	2007	2008
Måned for undersøgelse	Nov. - Dec.	Nov. - Dec.	Feb. - Mar.	Dec.	Dec.	Nov. - Dec.
Udvalgsgrundlag og -metode	Tilfældig generering af telefonnumre			Tilfældig udvælgelse fra CPR-register		
Undersøgelse foretaget af	ACNielsen AIM A/S			Socialforskningsinstituttet		
Interview-metode	Telefoninterviews					
Basisudvalgets afgrænsning	Befolkningen 18 år og derover					
Basisudvalgets størrelse	1.886	1.818	1.963	2.505	2.330	3.491
Antal interviewede	1.000	1.000	1.014	1.351	1.397	2.066
Svarprocent	53%	55%	52%	54%	60%	59%

⁴ Se nærmere herom i Flemming Balvig & Lars Holmberg: *Politi & Tryghed. Forsøg med nærpolti i Danmark*. Jurist- & Økonomforbundets Forlag, København 2004.

⁵ Fra og med 2008 er tiltaleformen i spørgeskemaet ændret fra "De" til "du". Herudover er der i 2008-skemaet tilføjet nogle spørgsmål om borgernes viden om og syn på reformen sidst i interviewet.

Der vil i 2010 blive gennemført endnu en undersøgelse til belysning af borgernes oplevelser af politireformen. Den foreliggende rapport ligger i forlængelse af tidligere udgivne rapporter om politireformen⁶ og giver, foruden et øjebliksbillede af befolkningens forhold til politiet ved udgangen af 2008, mulighed for at vurdere udviklingen i de to første år efter politireformen, dvs. efter at reformen er fuldt implementeret – i hvert fald i forhold til, hvordan den oprindeligt var tænkt.

Der skal her indledningsvis tages to forbehold: For det første er der i de 6 undersøgelser tale om et begrænset antal respondenter. Det er derfor forbundet med en vis statistisk usikkerhed at vurdere, om de rapporterede udviklingstendenser kan siges at være reelle, eller om de i stedet grunder i statistiske tilfældigheder. I det omfang, der i den foreliggende rapport tales om statistisk signifikante ændringer, er der tale om et signifikansniveau på mindst 0,05-niveau ($p < 0,05$).

For det andet er der et spring på 4½ år mellem undersøgelserne i 2002 og 2006. Dette betyder, at der teoretisk set er mulighed for, at en række af de positive udviklingstendenser, vi her ser fortsætte frem til 2006, faktisk er vendt allerede tidligere, og at den negative udvikling fra 2006 og fremefter således var påbegyndt forinden reformens iværksættelse.

Fokusgruppeundersøgelser

I forbindelse med befolkningsundersøgelserne i 2006 og 2008 er de interviewede blevet spurgt, om de eventuelt ville deltage i et fokusgruppeinterview på et senere tidspunkt. Blandt dem, der sagde ja, er der efterfølgende udvalgt i alt fire grupper, som er blevet inviteret til at deltage i et fokusgruppeinterview, forestået af Synovate. Deltagerne er alle bosat i hovedstadsområdet, og der deltog 15 personer i 2007 og 17 personer i 2009. Deltagerne er blevet præsenteret for en række spørgsmål om deres syn på og ønsker til politiet. En udførlig rapport om resultaterne fra 2007-interviewene er tidligere udgivet.⁷

⁶ Balvig & Holmberg: *Fem minutter i 12 - Om forholdet mellem politi og befolkning umiddelbart før politikredsreformen 1. januar 2007*. Rigspolitiet 2008.

Balvig & Holmberg: *Politireformen år ét. Befolkningens syn på politiet i december 2007*. Rigspolitiet 2008.

⁷ Balvig & Holmberg: *Fem minutter over 12. Om forholdet mellem politi og befolkning umiddelbart efter politireformen 1. januar 2007*. I samarbejde med Charlotte Klinge-Christensen (nu Demant), Synovate Vilstrup. Rigspolitiet 2008. Tilsvarende rapport foreligger for fokusgruppeinterviewene fra 2009 men er i skrivende stund ikke udgivet.

Interviews med samarbejdspartnere

Ud over de ovenfor beskrevne borgerundersøgelser er der gennemført to interviewrunder med en række af politiets samarbejdspartnere ultimo 2006 og ultimo 2008. Der er gennemført interviews i 22 kommuner, to kommuner i hver af de nye politikredse (med undtagelse af Bornholm, hvor der ikke er sket væsentlige organisatoriske ændringer). Kommunerne er udvalgt således, at der dels er interviewet personer fra den kommune, hvor politiets nye hovedstation er placeret, dels i den kommune i kredsen, der geografisk ligger længst væk fra hovedstationen, og som samtidig husede den daværende hovedpolitistation før reformen. Der er i gennemsnit interviewet fire personer med erfaring fra det kriminalitetsforebyggende arbejde blandt børn og unge i hver kommune, og hvor det har været muligt, er såvel medarbejdere på gadeplan som medarbejdere med ledelsesansvar blevet interviewet. Der er i alt gennemført 86 interviews i 2006 og 88 interviews i 2008. Tre fjerdedele af 2008-interviewene (66 i alt) er gennemført med de samme personer, som blev interviewet i 2006. Hvor dette ikke har været muligt – eksempelvis på grund af fratrædelser, jobskifte eller andre ændringer i den kommunale organisation – er der interviewet personer, der i 2008 har tilnærmelsesvis samme arbejdsområde som dem, der blev interviewet i 2006. Alle interviews er optaget på bånd.

3. Problemerne i lokalområdet

Den foreliggende undersøgelse giver dels et øjebliksbillede af, hvordan borgerne i Danmark oplevede situationen i deres lokalområde i november-december 2008, dels mulighed for at sammenligne med tidligere år. Det er tilstanden dér, hvor borgerne bor, det drejer sig om, ikke deres oplevelser af deres arbejdslokalitet eller deres syn på problemer i f.eks. nattelivet. At opleve sig tryk i sit lokal- og boligområde er formentlig (endnu) vigtigere for de fleste mennesker end tryk i andre situationer og lokaliteter.

De adspurgte er blevet præsenteret for en række konkrete eksempler på adfærd, der *kunne* udgøre et lokalt problem og bedt om at vurdere, om det var tilfældet i deres lokalområde. Besvarelserne fremgår af tabel 3.1.

Tabel 3.1. ”Nu vil jeg læse nogle situationer op, der muligvis kan forekomme i dit lokalområde. Jeg vil gerne bede dig angive på en skala fra 1 til 5, hvorvidt du mener, at disse forhold udgør et problem. 1 svarer til, at du ikke synes, det er et problem overhovedet, og 5 at du synes, det er et stort problem.” Danmark 2008 (Svarfordeling i procent).

	Ved ikke	1. Ikke et problem overhovedet	2. ...	3. ...	4. ...	5. Et stort problem	I ALT
Aggressiv bilkørsel og biltrafik	0,1	25,4	25,7	26,6	14,6	7,7	100,1
Cykelkørsel uden lys på fortove el.lign.	1,9	43,2	25,1	16,7	8,7	4,3	99,9
Støjgener fra naboerne	0,2	75,5	14,6	5,6	2,5	1,5	99,9
Støjgener i øvrigt	0,1	63,2	20,0	11,1	3,6	1,9	99,9
Hunde	0,2	64,8	17,8	9,9	4,1	3,2	100,0
Graffiti	0,2	77,7	11,9	6,1	3,0	1,1	100,0
Hærværk	0,4	56,3	22,9	13,7	4,8	1,9	100,0
Hjemløse	0,8	88,5	7,4	2,1	0,8	0,3	99,9
Vold og/eller truende adfærd	0,5	71,7	16,9	7,2	2,7	0,9	99,9

	Ved ikke	1. Ikke et problem overhovedet	2. ...	3. ...	4. ...	5. Et stort problem	I ALT
Røverier	1,4	63,6	18,6	11,0	4,2	1,2	100,0
Tilråb når man færdes på gaden	0,2	86,5	9,2	3,1	0,7	0,2	99,9
Alkoholikere eller narkomaner på gaden	0,5	68,7	19,5	7,7	2,7	1,0	100,1
Indbrudstyverier	1,5	27,2	30,1	25,2	12,3	3,6	99,9
Andre former for tyverier end indbrudstyverier	2,0	47,4	28,4	16,0	4,8	1,5	100,1
Affald og snavs på gaden	0,2	70,3	17,6	7,7	2,9	1,3	100,0
Ungdomsbander	2,6	67,3	17,0	7,8	3,7	1,6	100,0
Scooter-/knallertkørsel	0,3	39,7	26,7	19,0	9,8	4,4	99,9
Rulleskøjter/skateboards	0,3	87,2	9,7	2,1	0,4	0,2	99,9

Det fremgår, at aggressiv bilkørsel topper listen over problemer i lokalområdet. Mere end hver femte (22 pct.) oplever dette som et stort eller temmelig stort problem. Hver sjette (16 pct.) oplever indbrudstyverier som et stort eller temmelig stort problem. Lidt færre oplever problemer med scooter/knallertkørsel (14 pct.) og cykelkørsel på fortov mv. (13 pct.) som store eller temmelig store. Herfra er der et godt stykke ned til de næste problemer på listen, hunde og hærværk, som 7 pct. af de adspurgte oplever som et stort eller temmelig stort problem. Generelt er billedet således, at det, bortset fra indbrudstyverier, er forskellige former for trafikadfærd, borgerne oplever som mest problematiske i lokalsamfundet.

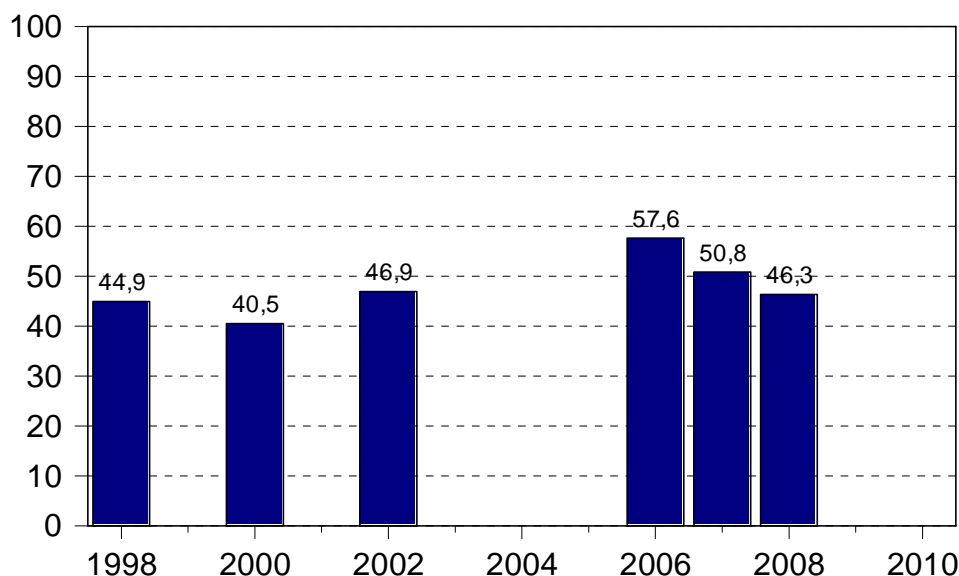
Tabel 3.2 giver en oversigt over udviklingen i andelen af borgere, der oplever forskellige problemer som store eller temmelig store fra 1998 og frem. I tabellen er der for perioden 1998-02 udregnet et gennemsnit fra de tre målinger, som sammenholdes med enkeltmålingerne fra 2006, 2007 og 2008.

Tabel 3.2. Procent af de adspurgte, som oplever forskellige mulige problemer i deres lokalområde som store eller temmelig store i 1998-02, 2006, 2007 og 2008.

	1998-02	2006	2007	2008
Aggressiv bilkørsel	19,0	19,7	20,6	22,3
Indbrudstyverier	19,7	10,1	12,6	15,9
Cykelkørsel på fortove o.l.	15,2	12,0	12,4	13,0
Knallert-/scooterkørsel	9,1	8,7	11,8	14,2
Støjgener	8,4	5,3	7,1	9,0
Affald/snavs på gaden	6,5	5,4	6,6	5,5
Hærværk	11,4	5,1	6,4	6,7
Andet tyveri end indbrud	10,8	4,5	6,2	6,3
Hunde	10,9	6,7	6,1	7,3
Røverier	8,6	3,7	4,7	5,4
Ungdomsbander	9,0	4,1	4,4	5,3
Vold/truende adfærd	6,6	3,5	4,2	3,6
Graffiti	9,8	2,9	3,2	4,1
Alkoholikere/narkomaner	8,8	3,4	3,0	3,7
Tilråb når man færdes	2,8	1,3	1,5	0,9
Hjemløse	3,4	1,8	1,4	1,1

Fra perioden omkring årtusindeskiftet og til 2006 skete der for stort set alle de nævnte problemer et væsentligt, og i mange tilfælde signifikant, fald i andelen af borgere, der oplevede disse problemer som store eller temmelig store i det område, hvor de boede. De eneste undtagelser herfra var aggressiv bilkørsel og knallert/scooterkørsel, hvor andelen, der oplevede disse problemer som store eller temmelig store i 2006, var på højde med 1998-02. Fra 2006 til 2008 har udviklingen været den stik modsatte: En stadigt stigende andel af befolkningen har oplevet de fleste af problemerne som store eller temmelig store. Særlig markant er udviklingen for indbrudstyverier, hvor andelen, der anser det for et stort eller temmelig stort problem, er øget fra 10 til 16 pct., og for knallert-/scooterkørsel, hvor andelen er øget fra 9 til 14 pct. Begge disse ændringer er statistisk signifikante. Figur 3.1 viser, hvor stor en andel af borgerne, der *ikke* oplever, at et eneste af de problemer, som blev nævnt i tabel 3.1, er store eller temmelig store.

Figur 3.1. Pct. der ikke synes, at der er nogen store eller temmelig store problemer i deres lokalområde overhovedet – Danmark 1998-2008.

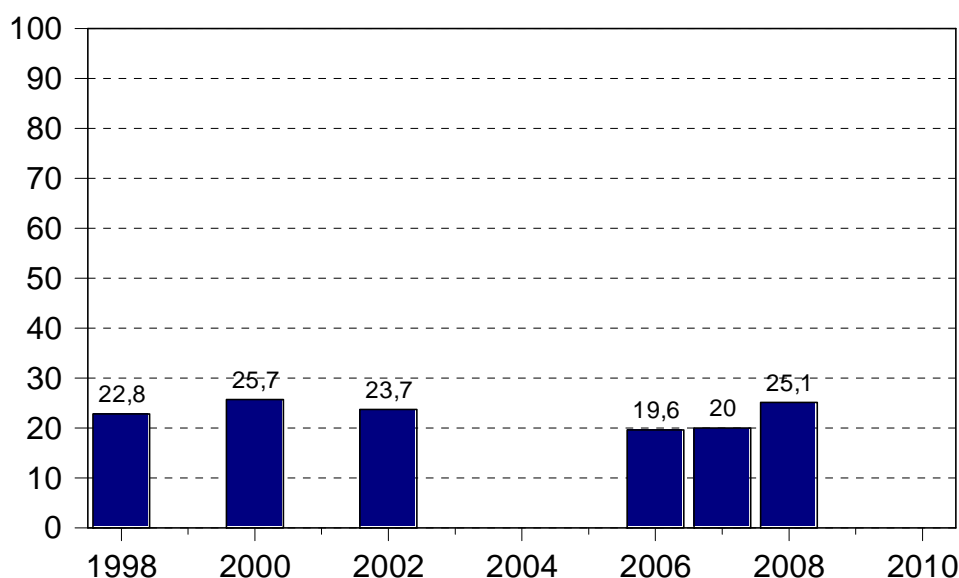

Fra 2000 til 2006 var der en klar stigning i andelen af borgere, der ikke oplevede nogen store eller temmelig store problemer i deres lokalområde. Fra 2006 til 2008 er udviklingen gået den anden vej, og der er et signifikant fald i andelen af borgere, som ikke oplever nogen store eller temmelig store problemer, der hvor de bor og færdes. Mere end halvdelen af de adspurgte oplever således i 2008, at mindst ét af de nævnte problemer er stort eller temmelig stort, der, hvor de bor.

I perioden 1998-02 oplevede 16 pct. af borgerne mindst fire problemer som store eller temmelig store i deres lokalområde. I 2006 var dette tal halveret: Det var nu 8 pct. af borgerne, der anså fire eller flere lokale problemer for at være store eller temmelig store. I 2008 er andelen atter vokset, til 12 pct.

I undersøgelsen er det også belyst, i hvilken udstrækning de enkelte borgere personligt er blevet udsat for kriminalitet. Tendensen viser sig her at være den samme som for de ordensmæssige problemer: Et fald fra 1998-02 til 2006, hvorefter der er sket en stigning, jf. figur 3.2.

Figur 3.2. Procent der har været udsat for tyveri, hærværk, vold og/eller trusler inden for de seneste 12 måneder forud for interviewtidspunktet, Danmark 1998-2008.

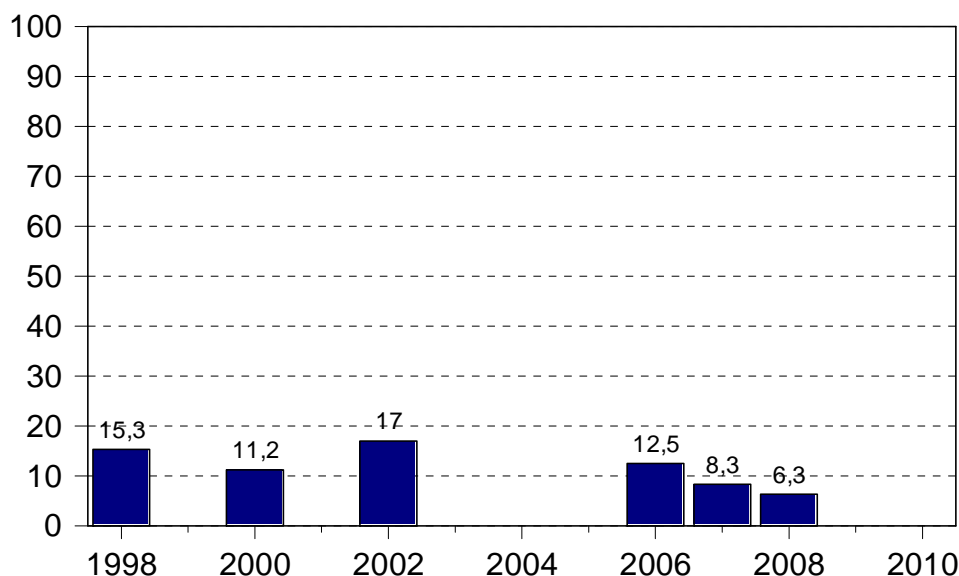
Også subjektivt er der i 2008 væsentlig flere borgere, der oplever, at kriminaliteten i deres lokalområde har været stigende det sidste år, end der er borgere, der har oplevet kriminaliteten som værende faldende, jf. tabel 3.3.

Tabel 3.3. ”Er kriminaliteten, så vidt du kan fornemme, steget eller faldet i dit lokalområde inden for de sidste 12 måneder? Er kriminaliteten ...” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Steget meget	5,2
Steget noget	25,5
Hverken steget eller faldet	53,2
Faldet noget	6,0
Faldet meget	0,3
<u>Ved ikke</u>	<u>9,8</u>
<u>I alt</u>	<u>100,0</u>

Det hører med, at dette resultat ikke er enestående for 2008. Også i de tidligere undersøgelser er der flere borgere, der oplever kriminaliteten som stigende end faldende. Fra 2006 til 2008 er der dog sket en signifikant stigning i andelen, der mener, at kriminaliteten i lokalområdet er steget: Således mente 21 pct. i 2006 at dette var tilfældet, i 2007 var det 27 pct., og i 2008 er det næsten hver tredje (31 pct.). Tilsvarende er andelen, der mener, at den lokale kriminalitet er blevet mindre det sidste år, faldet siden 2002, jf. figur 3.3.

Figur 3.3. Procent der mener, at kriminaliteten i deres lokalområde har været faldende de seneste 12 måneder, Danmark 1998-2008.

Det ses af figuren, at andelen af de adspurgte, der i 2008 mener, at kriminaliteten i deres lokalområde er faldet, er mindre end på noget andet tidspunkt i undersøgelsesperioden.

Udover den lokale kriminalitetsudvikling er borgerne blevet bedt om deres vurdering af det lokale kriminalitetsniveau set i relation til den øvrige del af politikredsen. Det ses her – tabel 3.4 – at størstedelen af de adspurgte mener, det lokale kriminalitetsniveau er på linje med eller lavere end i politikredsen i øvrigt.

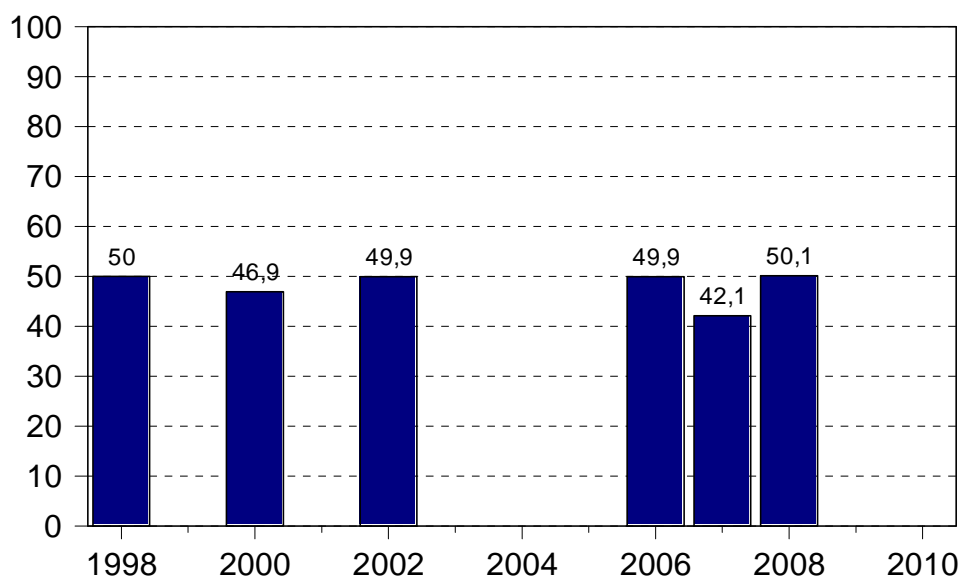
Tabel 3.4. ”Er kriminaliteten i dit lokalområde, så vidt du kan fornemme, større eller mindre i forhold til den øvrige del af politikredsen? Er kriminaliteten ...” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Meget større	1,5
Noget større	8,3
Hverken større eller mindre	33,1
Noget mindre	43,0
Meget mindre	6,9
Ved ikke	7,2
I alt	100,0

Der er ikke sket nogen udvikling i andelen, der vurderer, at kriminaliteten i det område, de selv bor i, er *større* end i resten af politikredsen; i 2006 mente 9 pct., at dette var tilfældet, i 2008 var andelen 10 pct.

Som vist i figur 3.4, sås i 2007 et væsentligt fald i andelen, som mente, at kriminaliteten i deres eget lokalområde var *mindre* end i politikredsen i øvrigt, men i 2008 er det atter omkring halvdelen, der er af denne opfattelse.⁸

Figur 3.4. Procent der mener, at kriminaliteten i det lokalområde, hvor de bor, er mindre end i den øvrige del af politikredsen, Danmark 1998-2008.

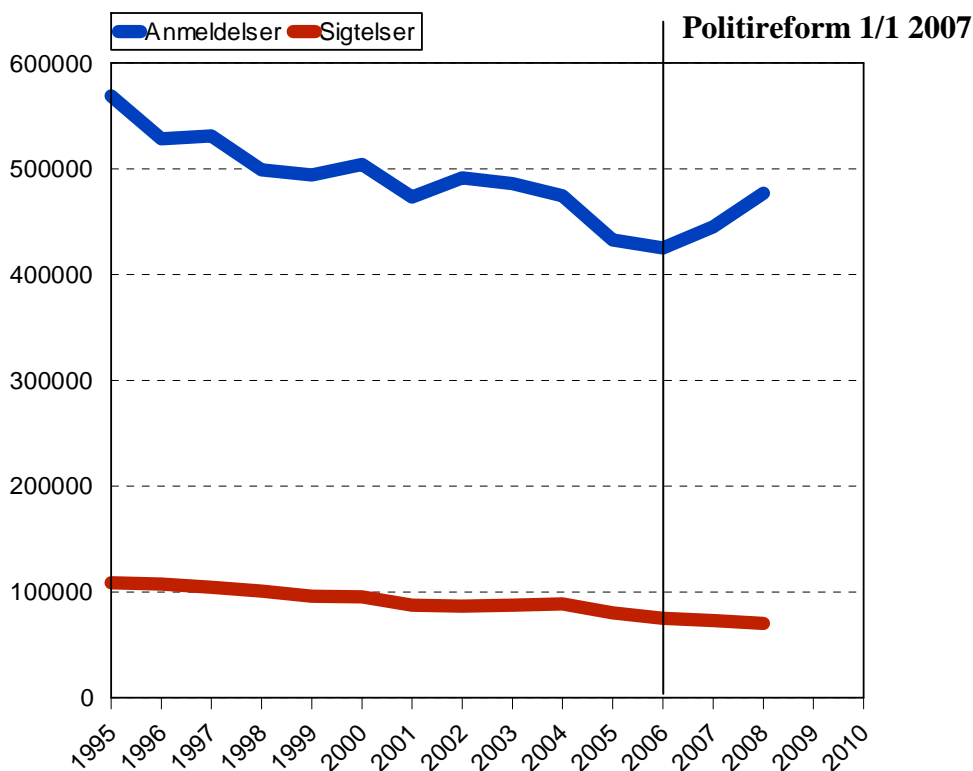

⁸ Her skal det bemærkes, referenceområdet – ”den øvrige del af politikredsen” – ikke var det samme i 1998-2006, som det er i 2007-2008, hvor politikredsene er blevet væsentlig større. I hvilket omfang, de adspurgte er klar over og forholder sig til dette, kan ikke vurderes ud fra undersøgelsen.

Den registrerede kriminalitet

Fra 1995 til 2006 faldt antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser, og det samme gjorde antallet sigtelser. Antallet sigtelser er fortsat med at falde frem til 2008, mens der de seneste to år er sket en stigning i antallet af anmeldelser.

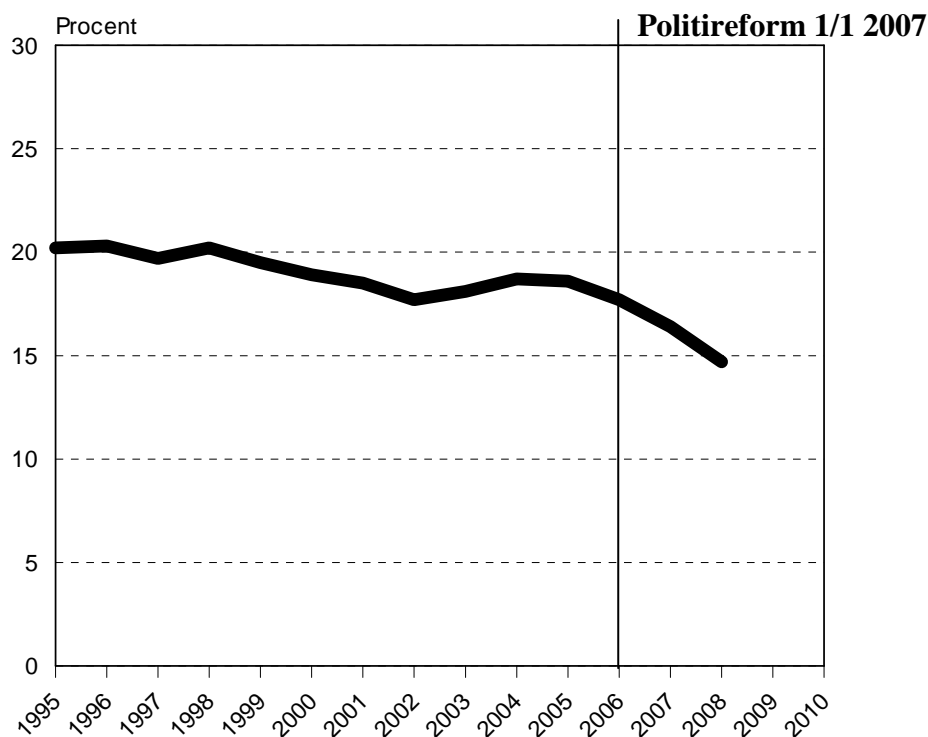
Figur 3.5. Antal anmeldte straffelovsovertrædelser og sigtelser herfor, Danmark 1995-2007. (Kilde: Danmarks statistik)

Der er således overensstemmelse mellem udviklingen i den registrerede kriminalitet og borgernes oplevelse af problemer i lokalområdet – et fald frem til 2006 og derefter en stigning.

Sigtelsesprocenten var i 2008 14,7. Det er det laveste siden 1995, jf. figur 3.6.

Figur 3.6. Sigtelsesprocenten for straffelovsovertrædelser i Danmark 1995-2008.
(Kilde: Danmarks Statistik)

I tabel 3.5 er vist udviklingen i anmeldelser fra 2006 til 2008 for en række udvalgte kriminalitetsformer.

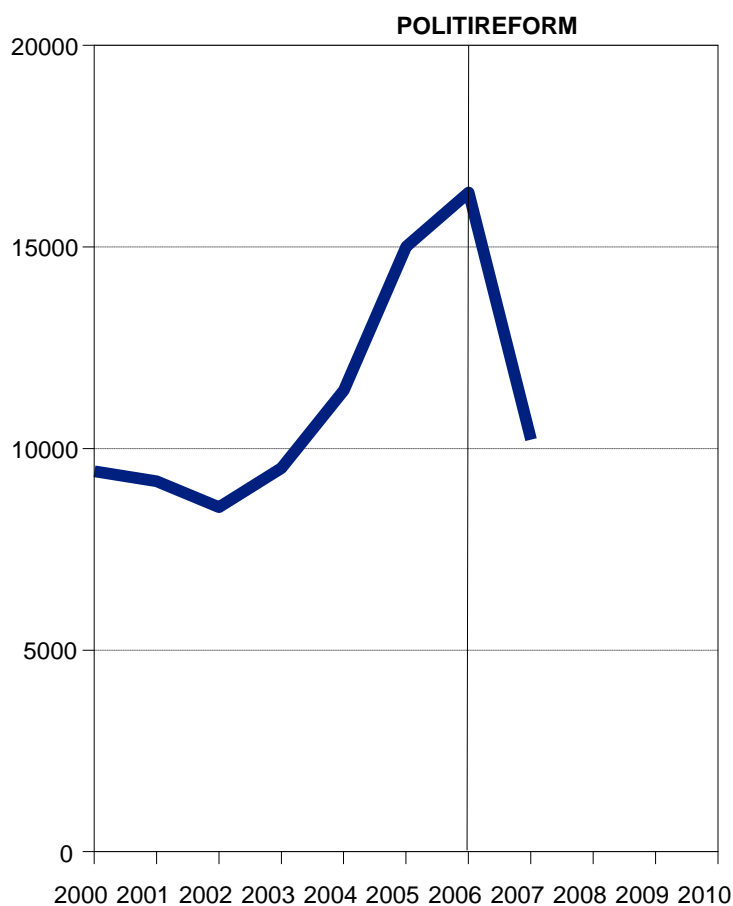
Tabel 3.5. Udviklingen i den anmeldte straffelovskriminalitet samt lov om euforiserende stoffer i Danmark fra 2006-2008 – i procent.
(Kilde: Danmarks Statistik)

	2006 – 2008
Straffelovsovertrædelser i alt	+ 11
Forsætlig brandstiftelse	+ 10
Manddrab, alvorlig vold	+ 7
Voldsforbrydelser i øvrigt	- 8
Røveri	+ 26
Indbrud i beboelse	+ 40
Tyveri af indregistreret køretøj	+ 21
Lov om euforiserende stoffer	- 7

Der viser sig at være sket en stigning på alle områder på nær voldsforbrydelser i øvrigt og overtrædelser af lov om euforiserende stoffer. Særlig indbrud i private hjem er vokset kraftigt,

efterfulgt af røverier og brugstyverier. Anmeldelser om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer foretages – i modsætning til, hvad der gælder for de fleste straffelovsovertrædelser – først og fremmest af politiet selv. Udviklingen i anmeldelserne på dette område afspejler dermed først og fremmest omfanget af politiets indsats på dette område, og ikke den faktiske udvikling i brug og udbredelse af euforiserende stoffer i befolkningen. Faldet i anmeldelser fra 2006 til 2008 må derfor tolkes som tegn på, at politiets indsats mod euforiserende stoffer er mindre i 2008 end i 2006. Dette afspejles også i antallet af beslaglæggelser af narkotika, jf. figur 3.7.⁹

Figur 3.7. Antal beslaglæggelser af narkotika i Danmark 2000-2007.
(Kilde: Rigspolitiet)

Samlet set tyder anmeldelsesstatistik, sigtelsesprocent og beslag på, at politiets aktivitetsniveau både hvad angår opklaring og indsatser på eget initiativ, i 2008 er lavere end tidligere.

⁹ Oplysninger vedrørende 2008 forelå ikke, da indeværende rapport blev udarbejdet.

Sammenfattende viser undersøgelsen fra 2008 om befolkningens oplevelse af problemer i deres lokalområde:

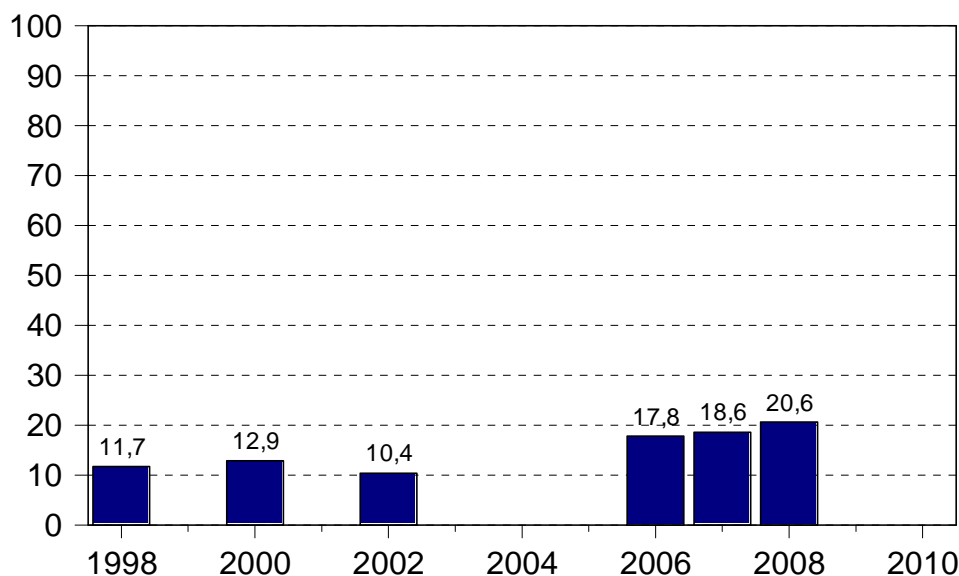
- at aggressiv biltrafik fortsat er det, flest oplever som et stort problem, tæt fulgt af indbrud samt en række andre trafikale problemer,
- at der i perioden 1998-2006 for de fleste problemtypers vedkommende skete et markant fald i andelen af borgere, der oplevede disse som store eller temmelig store problemer i deres lokalområde,
- at denne positive udvikling er vendt siden 2006. Andelen af adspurgte, som oplever forskellige trafikproblemer som store eller temmelig store, er i 2008 højere eller på niveau med, hvordan det så ud ved årtusindeskiftet. Ligeledes er andelen, der oplever indbrud som et stort eller temmelig stort problem i lokalområdet, voksende, men dog ikke helt på niveau med tilstanden ved årtusindeskiftet,
- at borgernes udsathed for kriminalitet faldt frem til 2006, men at også denne udvikling er vendt, således at det i 2008 er hver fjerde af de adspurgte, som har været udsat for tyveri, hærværk, vold og/eller trusler inden for de sidste 12 måneder,
- at der fortsat er flere borgere, der *fornemmer*, at kriminaliteten i lokalområdet er stigende, end der er borgere, der fornemmer, at den er faldende, og at denne tendens er forstærket i 2008 sammenlignet med de foregående år. Andelen, der opfatter kriminaliteten i deres lokalområde som faldende er i 2008 den laveste i hele undersøgelsesperioden.

Samlet set synes den positive udvikling i lokalområderne, som skete fra årtusindeskiftet frem til 2006, at være vendt. Det er gået den forkerte vej fra 2006 til 2008.

4. Borgernes tryghed og ressourcer

Den generelt positive udvikling i såvel lokale problemer som borgernes udsathed for kriminalitet, som fandt sted frem til 2006, afspejledes ikke i befolkningens *subjektive tryghed*, dvs. borgernes bekymring for at blive udsat for kriminalitet, jf. figur 4.1.

Figur 4.1. Procent der ofte eller næsten hele tiden bekymrer sig om deres personlige risiko for at blive udsat for kriminalitet, Danmark 1998-2008.

Fra 1998-02 til 2006 steg andelen af borgere, der ofte eller næsten hele tiden bekymrede sig om deres udsathed for kriminalitet. Udviklingen er fortsat frem til 2008, hvor hver femte borger ofte eller næsten hele tiden er bekymret, mod hver tiende i 2002.

Tabel 4.1. "Hvor ofte er dette med risikoen for at blive offer for kriminalitet, dvs. blive overfaldet, udsat for tyveri, hærværk el.lign. noget, du tænker på?" – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Næsten hele tiden	3,6
Ofte	17,0
Af og til	28,4
Sjældent	39,7
Aldrig	11,2
Ved ikke	-
I alt	99,9

Som det fremgår af tabel 4.1, er det omkring halvdelen (51 pct.) af de adspurgte, som sjældent eller aldrig tænker på risikoen for at blive udsat for kriminalitet. I 2006 lå andelen på 60 pct., i 2007 på 56 pct.

Et interessant spørgsmål i denne forbindelse er, hvordan borgerne opfatter deres egen kriminalitetsfrygt i forhold til andres: Oplever de, at andre borgere er mere eller mindre bange for kriminalitet?

Tabel 4.2. ”Har du indtryk af, at du personligt bekymrer dig mere for risikoen for at blive udsat for kriminalitet end andre i det lokalområde, hvor du bor?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Ja, meget mere	0,8
Ja, noget mere	5,7
Hverken mere eller mindre end andre i lokalområdet	68,9
Nej, noget mindre	17,9
Nej, meget mindre	4,0
<u>Ved ikke</u>	<u>2,6</u>
<u>I alt</u>	<u>99,9</u>

Majoriteten af befolkningen opfatter sig som lige så bekymrede som andre i lokalområdet. Samtidig er det klart, at der blandt dem, der mener, deres eget bekymringsniveau afviger fra andres, er langt flest, der opfatter sig som *mindre* bekymrede end gennemsnittet. Der er ikke sket nogen udvikling på dette område fra 2007-2008. Når referencegruppen i stedet er ”danske borgere i almindelighed”, stiger andelen, der opfatter sig som mindre bekymret end gennemsnittet, jf. tabel 4.3.

Tabel 4.3. ”Tror du, at du personligt bekymrer dig mere for risikoen for at blive udsat for kriminalitet end folk i Danmark i al almindelighed gør?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Ja, meget mere	0,6
Ja, noget mere	7,1
Hverken mere eller mindre end andre i lokalområdet	60,3
Nej, noget mindre	25,4
Nej, meget mindre	4,4
<u>Ved ikke</u>	<u>2,2</u>
<u>I alt</u>	<u>100,0</u>

Stadig er der en overvægt blandt de adspurgte, der mener, deres egen bekymring svarer til folks i almindelighed, men det er samtidig mellem hver fjerde og hver femte, som mener, at den gennemsnitlige borger i Danmark er mere bekymret for kriminalitet, end de selv er.

Borgernes tryghed er i undersøgelserne også vurderet ud fra mere specifikke spørgsmål om, hvordan de befinder sig udendørs i dagslys og i mørke.

Det er, som det ses af tabel 4.4, kun få af de adspurgte, der føler sig utrygge i dagslys i deres lokalområde.

Tabel 4.4. "Hvor ofte føler du dig utryg ved at færdes alene ude i dagslys i dit lokalområde?" – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Ofte	0,7
Af og til	1,9
Sjældent	9,6
Aldrig	87,4
<u>Ved ikke</u>	<u>0,3</u>
<u>I alt</u>	<u>99,9</u>

Uden for lokalområdet stiger andelen, der føler sig utrygge i dagslys, men stadig er de trygge langt i overtal. Tre ud af fire er aldrig utrygge (tabel 4.5).

Tabel 4.5. "Hvor ofte føler du dig utryg, når du færdes ude i dagslys uden for dit lokalområde? ("Uden for lokalområdet" er stadig inden for kommunen)" – Danmark 2008.(Procentfordeling af svar).

Ofte	1,4
Af og til	5,4
Sjældent	16,3
Aldrig	76,5
<u>Ved ikke</u>	<u>0,5</u>
<u>I alt</u>	<u>100,1</u>

Når mørket falder på, stiger andelen, der af og til eller ofte føler sig utrygge, til gengæld markant, både i lokalområdet (tabel 4.6) og endnu mere uden for lokalområdet (tabel 4.7).

Tabel 4.6. ”Hvor ofte føler du dig utryg ved at færdes alene ude i dit lokalområde, når det er mørkt?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Ofte	10,2
Af og til	13,8
Sjældent	21,9
Aldrig	53,6
<u>Ved ikke</u>	<u>0,5</u>
<u>I alt</u>	<u>100,0</u>

Tabel 4.7. ”Hvor ofte føler du dig utryg, når du færdes ude i mørke uden for dit lokalområde? (”Uden for lokalområdet” er stadig inden for kommunen)” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Ofte	14,9
Af og til	27,5
Sjældent	26,8
Aldrig	29,8
<u>Ved ikke</u>	<u>1,0</u>
<u>I alt</u>	<u>100,0</u>

En sammenligning med resultaterne fra 2007 viser, at der i 2008 ikke er sket nogen udvikling i de adspurgtes tryghed i dagslys. Til gengæld er der lidt færre af de adspurgte, der i 2008 aldrig føler sig utrygge i mørke: 57 pct. følte sig aldrig utrygge i lokalområdet i mørke i 2007, mod 54 pct. i 2008. 35 pct. følte sig i 2007 aldrig utrygge i mørke *uden for* lokalområdet, i 2008 faldt andelen til 30 pct.

Hvad kriminalitet angår, er det, som beskrevet i kapitel 3, indbrud, borgerne er mest nervøse for at blive udsat for. Det fremgår da også af tabel 4.8, at fire ud af ti af de adspurgte af og til eller ofte er nervøse for indbrud i boligen. Her er der sket en udvikling i retning af flere nervøse: Andelen, der *aldrig* er nervøse for indbrud, var i 2006 var 37 pct., i 2007 32 pct., mens den i 2008 er faldet til 26 pct.

Tabel 4.8. ”Hvor ofte er du nervøs for, at din bolig skal blive udsat for indbrudstyveri?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Ofte	16,2
Af og til	24,0
Sjældent	32,8
Aldrig	26,4
<u>Ved ikke</u>	<u>0,6</u>
<u>I alt</u>	<u>100,0</u>

Blandt de borgere, der frygter indbrud, er det langt de fleste, 73 pct., der alene frygter indbrud, når de ikke er hjemme (tabel 4.9).

Tabel 4.9. Personer der er nervøse for, at deres bolig skal blive udsat for indbrudstyveri: ”Hvornår er du nervøs? Er det ...?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

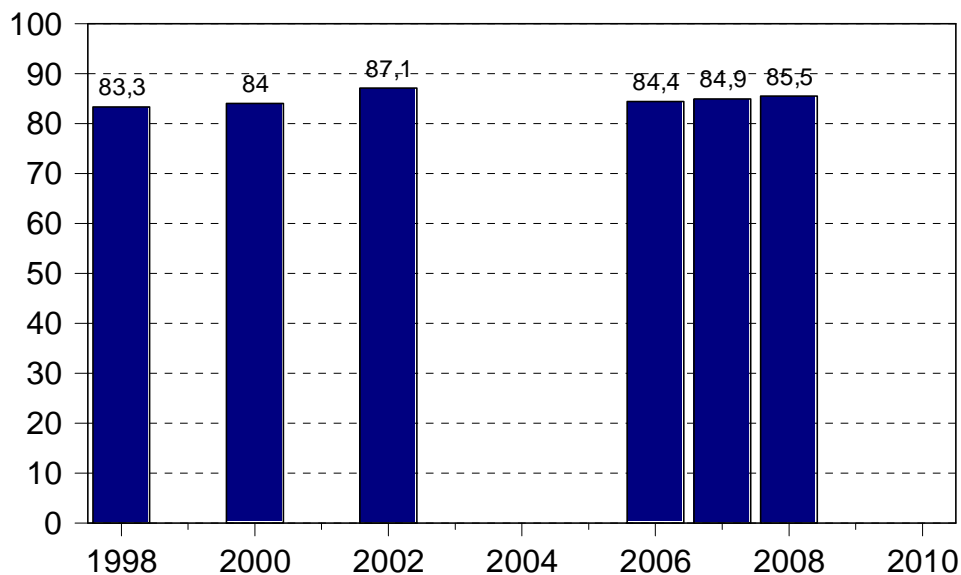
Både når du er hjemme, og når du ikke er der	17,6
Kun når du er hjemme, selvom der er andre hjemme	2,2
Kun når du er alene hjemme	5,4
Kun når du er væk fra hjemmet	72,5
<u>Ved ikke</u>	<u>2,3</u>
<u>I alt</u>	<u>100,0</u>

Hvor det i 2006 var 10 pct., der var nervøse for indbrud, både når de var hjemme og når de ikke var hjemme, er denne andel i 2008 steget til 18 pct. Der er således næppe tvivl om, at det store fokus, der i de seneste år har været på røverier i private beboelser, har påvirket borgernes frygt.

Borgernes ressourcer

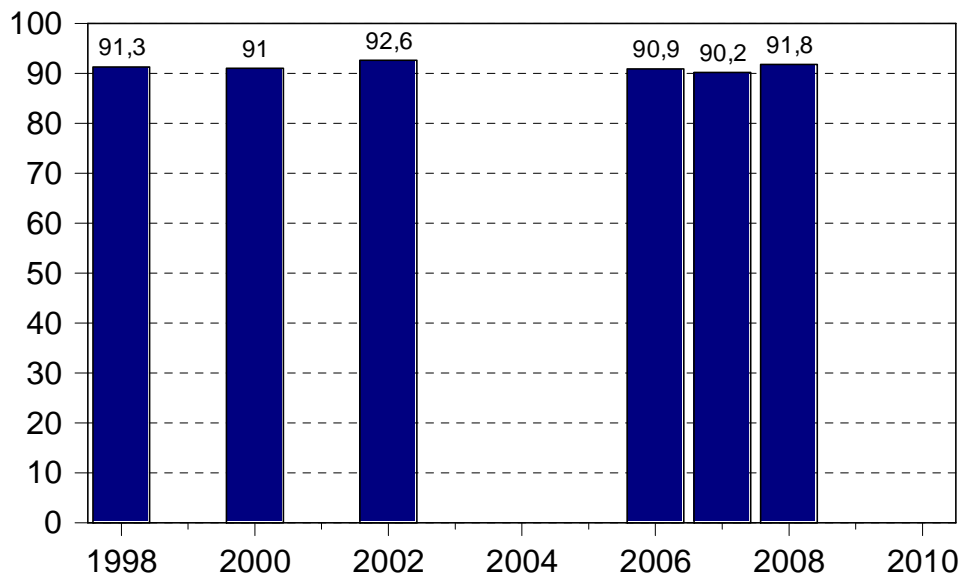
Der er både i de tidligere undersøgelser og den foreliggende spurgt til folks opfattelse af deres egen situation i form af spørgsmål om fysisk og psykisk robusthed. Som det fremgår af figur 4.2, er de robuste klart i overtal, og der er ikke sket nogen udvikling på dette område siden 1998. Mere end otte ud af ti føler sig i 2008 fysisk robuste, mens kun 1 pct. slet ikke føler sig fysisk robuste.

Figur 4.2. Procent der føler sig fysisk robuste, Danmark 1998-2008.

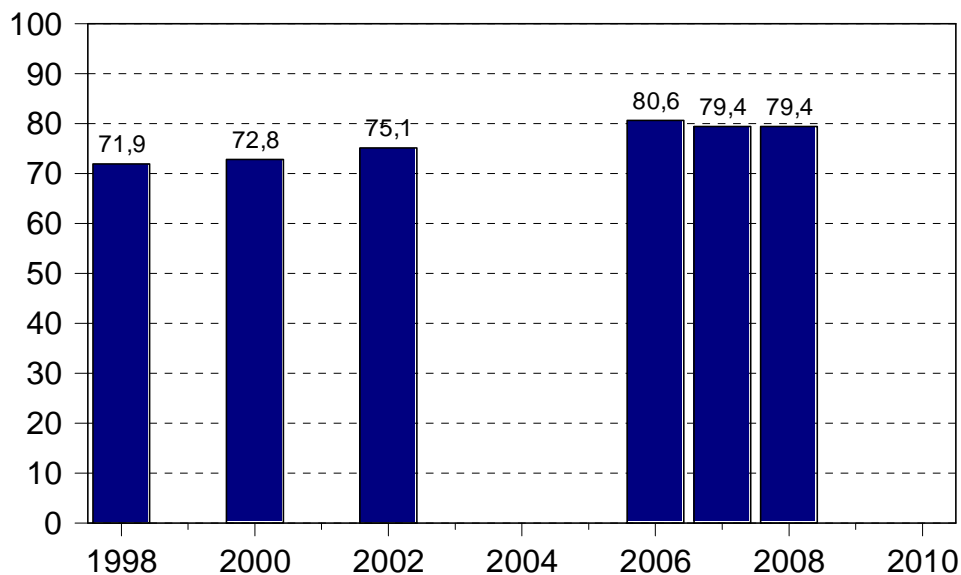
Mentalt set føler mere end ni ud af ti sig robuste, mens mindre end 1 pct. slet ikke føler sig robuste. Heller ikke på dette område er der sket nogen udvikling (figur 4.3).

Figur 4.3. Procent der føler sig mentalt robuste, Danmark 1998-2008.

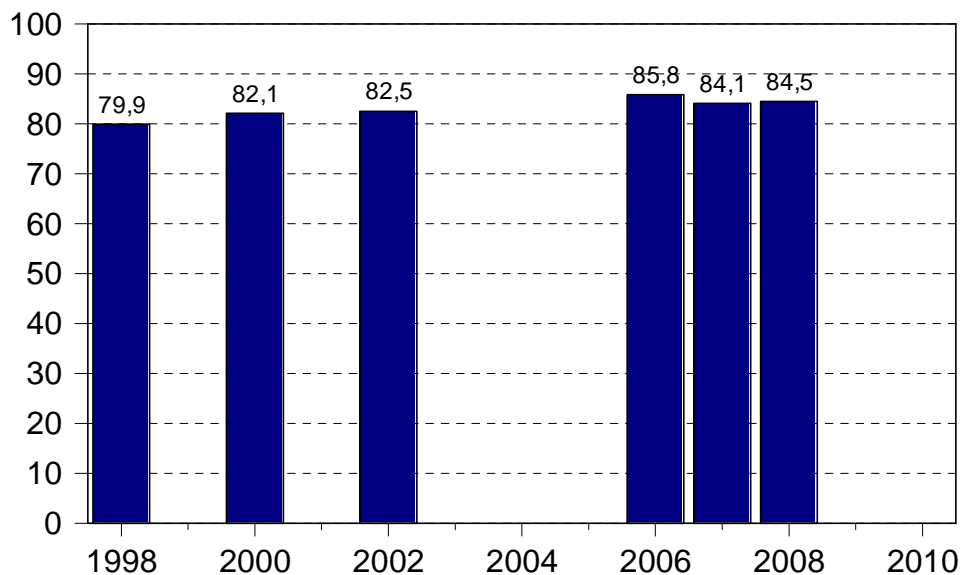
Otte ud af ti karakteriserer selv deres personlighed som temmelig eller meget udadvendt. Her er der, som det ses i figur 4.4, sket en forøgelse af andelen af udadvendte frem til 2006, hvorefter udviklingen er stagneret.

Figur 4.4. Procent der synes, de har en udadvendt personlighed, Danmark 1998-2008.

En overvældende majoritet af de adspurgte (85 pct.) ser i 2008 optimistisk på tilværelsen. Også på dette område skete der frem til 2006 en udvikling i retning af, at flere så optimistisk på deres tilværelse, om end forskellen ikke var så stor, jf. figur 4.5. Udviklingen er heller ikke her fortsat siden 2006.

Figur 4.5. Procent der har et optimistisk syn på tilværelsen, Danmark 1998-2008.

I december 2008 boede 92 pct. af befolkningen i et område, hvor de havde en oplevelse af, at beboerne i høj eller nogen grad kendte hinanden. I 2007 var den tilsvarende andel 90 pct.

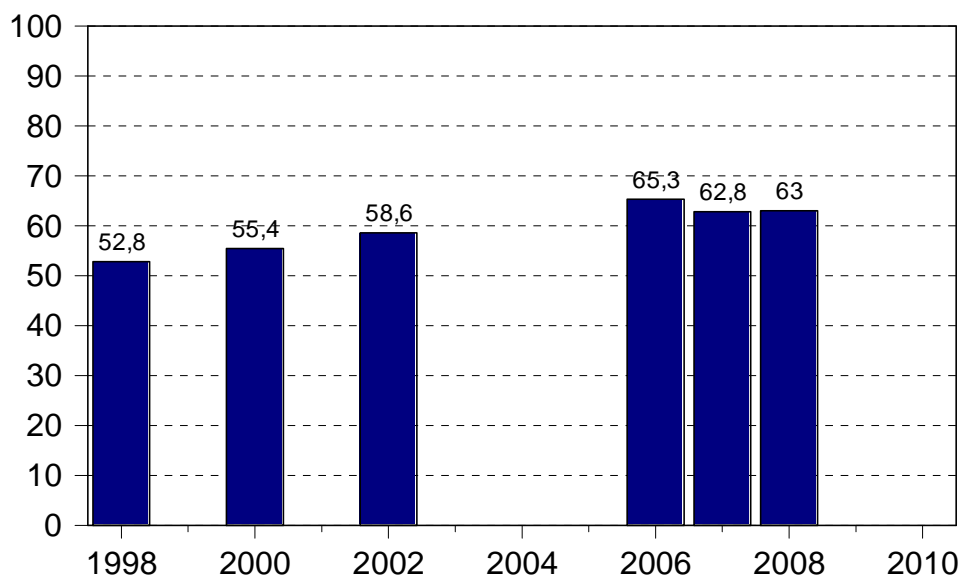
Bekendtskabet giver sig blandt andet udslag i, at lokalområdets beboere hjælper hinanden i hverdagen – næsten to ud af tre angiver i 2008, at dette sker ofte eller af og til, jf. tabel 4.10.

Tabel 4.10. ”Hjælper du og dine naboer hinanden med f.eks. havearbejde, småreparationer eller med at låne ting af hinanden f.eks. mad, værktøj?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Ja, ofte	30,5
Ja, af og til	32,5
Ja, sjældent	14,0
Nej	22,5
Ved ikke	0,5
I alt	100,0

Perioden 1998-02 var præget af en markant udvikling i naboers indbyrdes hjælpsomhed: I 1998 var det lige godt halvdelen af borgerne, der havde kontakt til naboerne på denne måde, mens det i 2006 var to ud af tre (figur 4.6). Udviklingen siden 2006 er præget af stagnation.

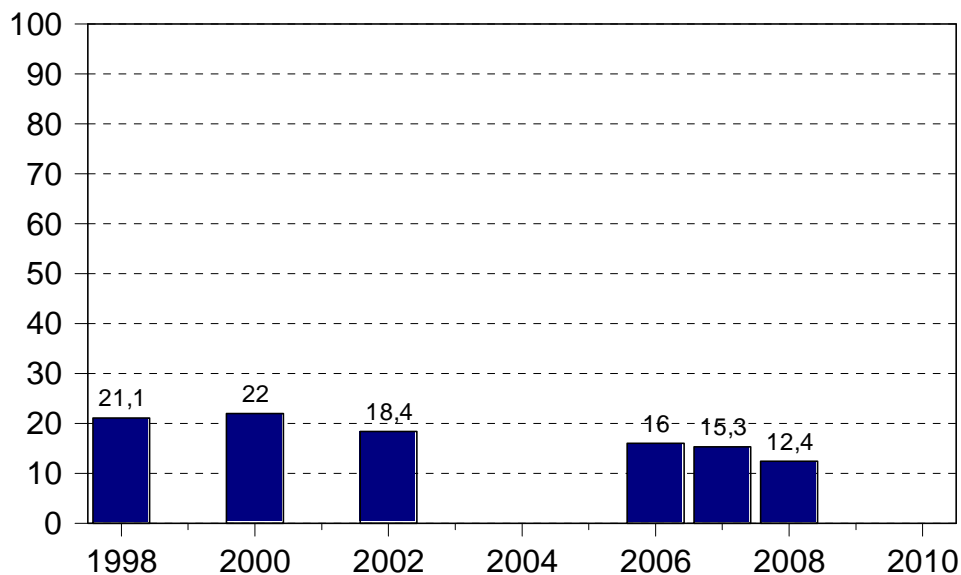
Figur 4.6. Procent der bor i et område, hvor naboerne af og til eller ofte hjælper hinanden, Danmark 1998-2008.

Stigningen i den uformelle kontakt i lokalområdet er sket parallelt med et fald i andelen af borgere, der deltager i den mere formaliserede nabohjælpsordning til forebyggelse af kriminalitet. I 2008 var

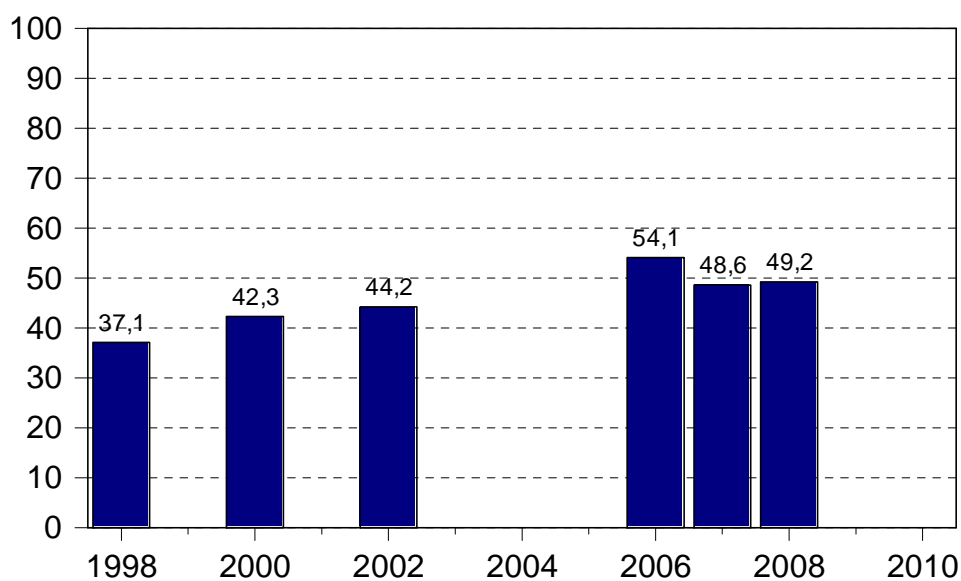
det kun 12 pct. af de adspurgte, der deltog i denne ordning, mens det i 1998 var omkring 22 pct., jf. figur 4.7.

Figur 4.7. Procent der bor i et område, der er med i projekt "Nabohjælp", Danmark 1998-2007.

Næsten tre fjerdedele af borgerne (73 pct.) benytter til gengæld ofte eller af og til hinanden mere uformelt i forhold til forebyggelse af indbrud i boligen. Udviklingen i andelen, der *ofte* benytter sig af naboernes hjælp hertil, ses i figur 4.8.

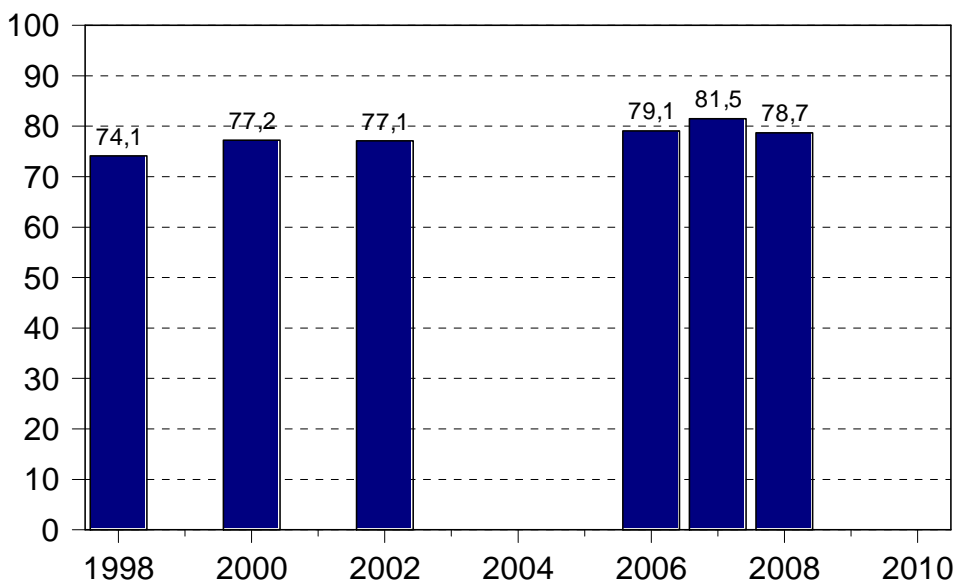
Figur 4.8. Procent der ofte har en nabo eller en anden fra lokalområdet til at holde øje med bolig, når man er væk i længere tid, Danmark 1998-2008.

Frem til 2006 var der tale om en ganske markant stigning i andelen af borgere, der ofte hjalp hinanden på denne måde. I 1998 var det således ”kun” godt og vel hver tredje, 37 pct., der ofte fik andre til at holde opsyn med deres bolig under længere tids fravær fra denne, mens det i 2006 var over halvdelen. I 2007 og 2008 er udviklingen gået lidt tilbage – det er nu igen lige under halvdelen af borgerne, der ofte får naboerne til at holde øje med boligen.

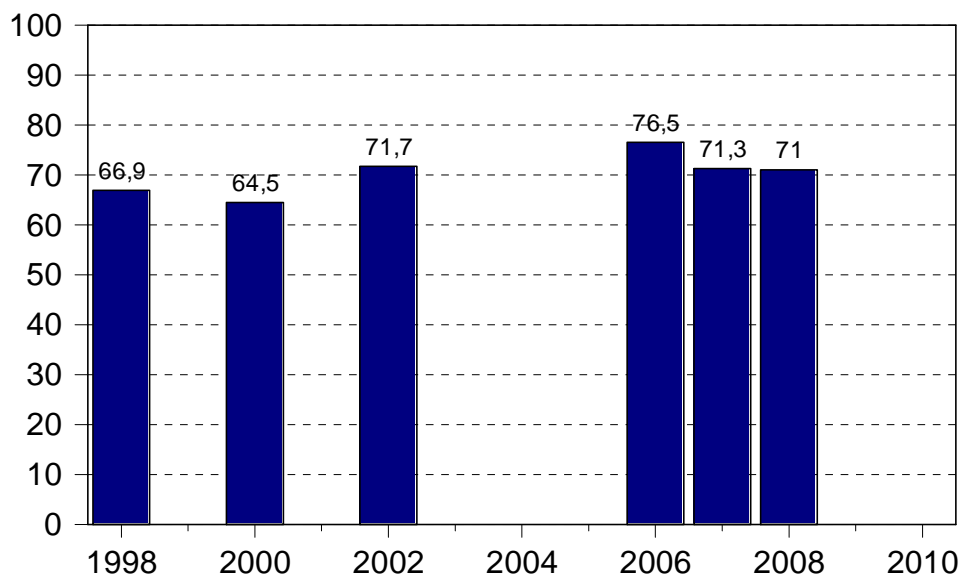
I 2008 er det næsten fire ud af fem, der regner med at forblive i deres lokalområde. Det svarer til situationen i 2006 og 2007 (figur 4.9).

Figur 4.9. Procent der helt sikkert ikke regner med at flytte inden for det næste års tid, Danmark 1998-2008.

Selv om borgerne således ikke i højere grad end førhen overvejer at flytte, er det tydeligt, at der i 2008 mere generelt er sket en negativ udvikling i deres tilfredshed med deres lokalområde, jf. figur 4.10.

Figur 4.10. Procent der er meget tilfredse med at bo i deres lokalområde, Danmark 1998-2008.

Hvor det i 1998 "kun" var to ud af tre, der var meget tilfredse med at bo i lokalområdet, var det i 2006 mere end tre ud af fire. I 2007-2008 er denne andel atter faldet noget, og er nu på samme niveau som i 2002.

Sammenfattende kan udviklingen opsummeres på følgende måde, med hensyn til borgernes utryghed og personlige og sociale ressourcer:

- Der er fra 2006 til 2008 sket en signifikant stigning i antallet af borgere, der ofte eller næsten hele tiden bekymrer sig for kriminalitet. Andelen af bekymrede er endvidere væsentlig højere, end den var omkring årtusindeskiftet.
- Der er fra 2006 til 2008 sket et markant fald i andelen af borgere, der aldrig er bekymrede for indbrud. Sammenlignet med tidligere år er der i 2008 tillige flere, der er bekymrede for indbrud, både når de selv er hjemme, og når de ikke er det.
- Ni ud af ti føler sig aldrig utrygge i deres lokalområde i dagslys, mens det "kun" er tre ud af ti, der aldrig er utrygge uden for lokalområdet i mørke – det er lidt færre end i 2006.
- Otte ud af ti føler sig fysisk robuste, mens ni ud af ti føler sig psykisk robuste. Disse andele har ikke udviklet sig siden 1998.
- Fire ud af fem – en større andel end ved årtusindeskiftet – mener i 2008, at de har en udadvendt personlighed, og en tilsvarende andel har et optimistisk syn på tilværelsen.

- Frem til 2006 hjalp folk i stigende grad hinanden både i forhold til hverdagen og med at forebygge indbrud. Udviklingen er ikke fortsat i de seneste år.

Samlet set er stigningen i den sociale kapital i lokalområderne frem til 2006 således afløst af stagnation eller et svagt fald.

5. Politiets synlighed og tilgængelighed

I Visionsudvalgets rapport om fremtidens politi forudsættes det, at borgernes oplevelse af politiets nærhed bestemmes af følgende fem faktorer: Responstiden – den tid, det tager for politiet at nå frem efter en anmeldelse; politiets tilgængelighed og imødekommenhed – herunder telefonservice og dialog med borgerne; politiets åbenhed – information fra politiet til borgerne om politiets virke; politiets kendskab til nærområdet; samt samarbejdet med lokale aktører – særlig kommunerne.¹⁰

Dette kapitel viser udviklingen på to af disse områder, nemlig borgernes oplevelse af politiets synlighed og tilgængelighed og deres oplevelse af politiets kendskab til nærområdet.

I 2008 er det lidt over hver fjerde, der har set politiet på bilpatrolje i lokalområdet inden for den sidste uge, mens kun hver tredivte har set politiet til fods, og endnu færre har set politiet på cykelpatrolje, jf. tabel 5.1.

Tabel 5.1. ”Hvor mange gange har du set politiet patruljere ... i dit lokalområde inden for den sidste uge?” – Danmark 2008. (Svarfordeling i procent).

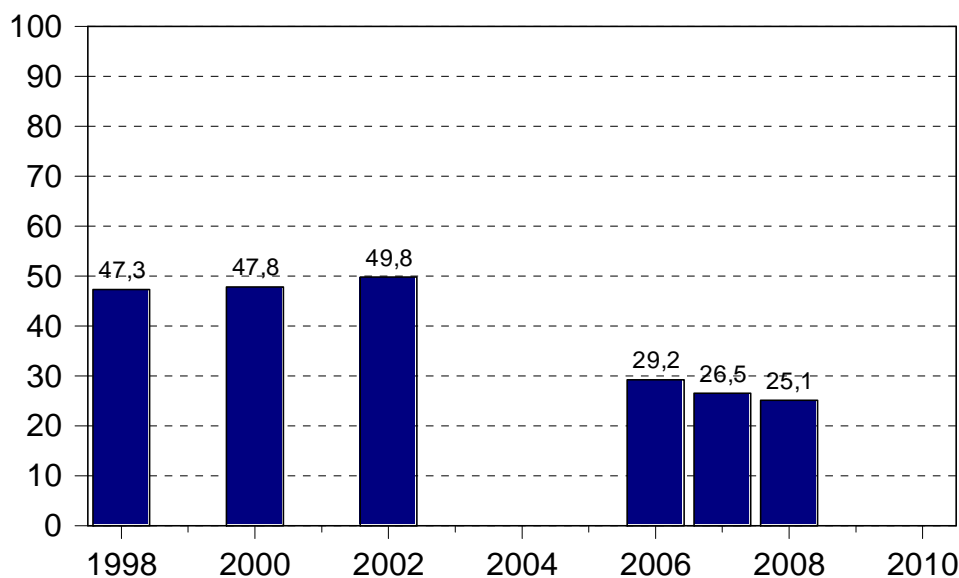
	Ved ikke	Har ikke set dem	Kan ikke huske, om jeg har set dem	Har set dem, men kan ikke huske hvor mange gange	En enkelt gang	Flere gange	I ALT
”... i bil ...”	0,1	73,7	1,8	1,1	10,1	13,1	99,9
”... til fods ...”	0,1	95,9	0,9	0,1	2,1	0,9	100,0
”... på cykel ...”	0,1	98,3	0,9	0,1	0,3	0,3	100,0

Samlet set har kun hver fjerde (25 pct.) set politiet patruljere på en eller flere måder. Til trods herfor mener tæt ved tre ud af fem (58 pct.), at politiet patruljerer i lokalområdet jævnligt eller en gang imellem, jf. figur 5.2 s. 39.

¹⁰ Visionsudvalget: Fremtidens Politi, København 2005, s. 20-21.

Den faktiske andel af borgere, der har observeret politiet på lokal patrulje, er faldet stærkt i forhold til tidligere. Hvor det i 2002 var omkring halvdelen af de adspurgte, som havde set politiet i lokalområdet, var det i 2006 mindre end hver tredje, og i 2008 hver fjerde, jf. figur 5.1.

Figur 5.1. Procent der har set politiet patruljere i bil, til fods og/eller på cykel i deres lokalområde den seneste uge forud for interviewet, Danmark 1998-2008.

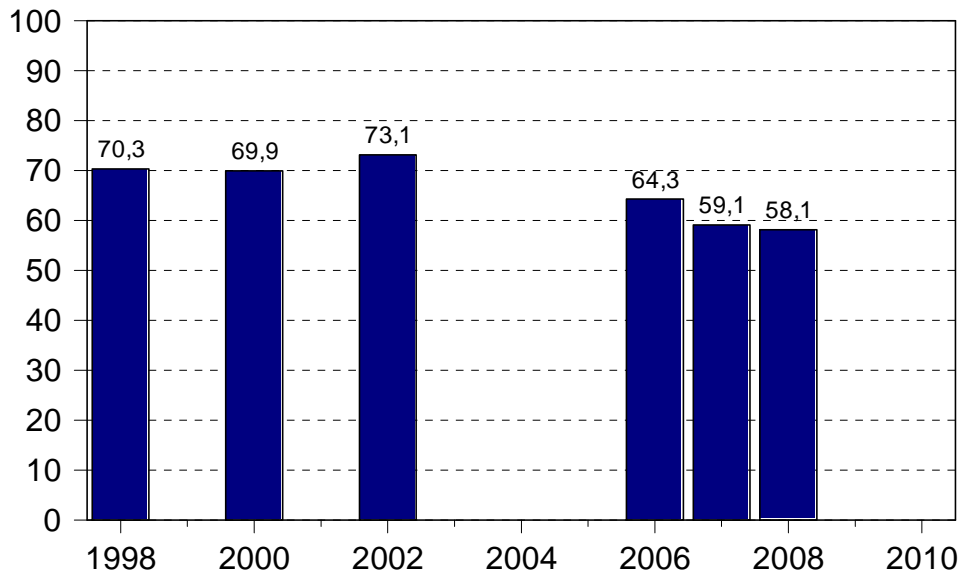

Den markant lavere synlighed i forhold til 2002 gjorde sig allerede gældende i december 2006, hvor reformen endnu ikke var trådt i kraft, og den kan altså ikke alene tilskrives reformen, om end udviklingen er fortsat frem til 2008.¹¹

Som det ses af figur 5.2, har borgerne ved udgangen af 2008 også en generel oplevelse af, at politiet patruljerer mindre i deres lokalområde end tidligere. Her er udviklingen dog knap så markant – hvor det tidligere var 70 pct. eller flere, der havde indtrykket af, at politiet jævnligt eller en gang imellem patruljerede i deres lokalområde, var denne andel i 2008 faldet til 58 pct.

¹¹ Udviklingen fra 2006 til 2008 er statistisk signifikant.

Figur 5.2. Procent der har indtrykket af, at politiet jævnligt eller en gang imellem patruljerer i deres lokalområde, Danmark 1998-2008.

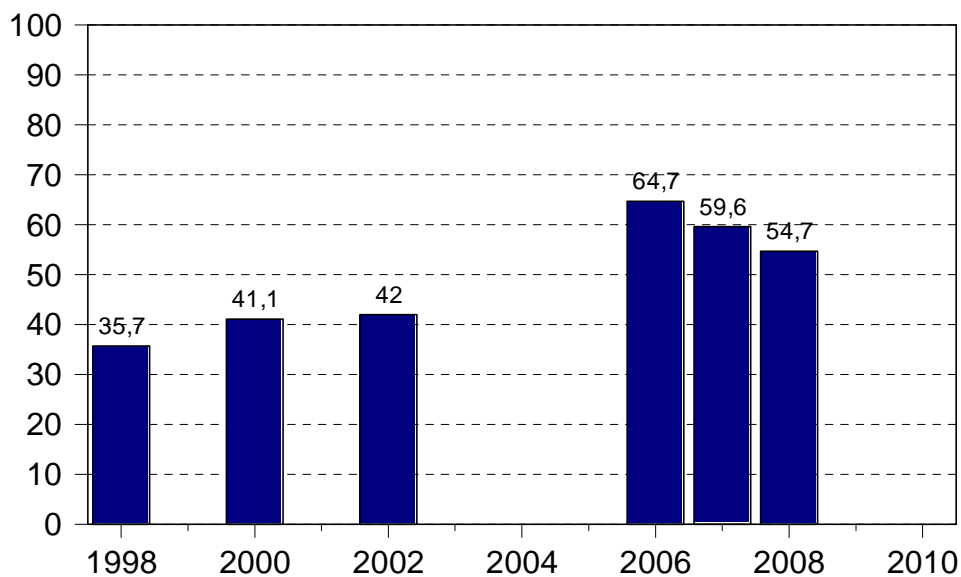

Samlet set er der ingen tvivl om, at politiet i borgernes øjne i 2008 er blevet væsentlig mindre synligt i lokalområderne, når der sammenlignes med perioden omkring år 2000.

Politiets tilgængelighed

Hvad tilgængeligheden angår, er udviklingen siden 1998 mere kompleks. Hvor det i 1998 var en ud af tre adspurgte, der mente at have nær- eller lokalpoliti i deres lokalområde, var det i 2006 næsten to ud af tre. Siden er andelen, der mener dette, dog igen faldet en del, jf. figur 5.3.

Figur 5.3. Procent der mener, at der findes nærpoliti eller lokalpoliti i deres lokalområde, Danmark 1998-2007.

Det signifikante fald fra 2006 til 2008 i andelen, der oplever at have adgang til nær- eller lokalpoliti, kan meget vel hænge sammen med, at de nye, væsentlig større politikredse har påvirket borgernes oplevelse af politiets nærhed.

Blandt dem, som har indtryk af, at politiet patruljerer i lokalområdet, er det de færreste, som har noget personligt kendskab til politipersonalet: Som det fremgår af tabel 5.2 har fire ud af fem et dårligt eller slet intet personligt kendskab til politifolkene i lokalområdet.

Tabel 5.2. Svarpersoner, der har indtrykket af, at politiet jævnligt eller en gang imellem patruljerer i lokalområde: ”Hvor godt kender du politifolkene personligt, der patruljerer i dit lokalområde? Kender du dem ...?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar)

Meget godt	2,4
Godt	10,2
Hverken godt eller dårligt	5,3
Dårligt	8,0
Meget dårligt	37,6
Slet ikke	36,5
<u>Ved ikke</u>	<u>0,1</u>
<u>I alt</u>	<u>100,1</u>

En sammenligning med undersøgelserne fra de tidligere år viser, at der frem til 2006 ikke er sket nogen udvikling i borgernes personlige kendskab til politifolk i lokalområdet. I 2006 var andelen, der kendte de lokalt patruljerende politifolk meget dårligt eller slet ikke, 71 pct., i 2007 76 pct. og i 2008 74 pct.

Der er også stillet en række spørgsmål om folks oplevelse af politiets tilgængelighed i lokalområdet, se tabel 5.3.

Tabel 5.3. ”Først vil jeg gerne høre din mening om nogle påstande om politiet i dit lokalområde. Ved hvert udsagn bedes du angive, hvorvidt du er 1. Helt uenig, 2. Uenig, 3. Hverken Enig eller uenig, 4. Enig eller 5. Helt enig. Politiet i dit lokalområde ...?” – Danmark 2008. (Svarfordeling i procent).

	Ved ikke	Helt uenig	Uenig	Hverken enig eller uenig	Enig	Helt enig	I ALT
”... har kontakt med beboerne”	12,3	12,2	35,6	22,3	15,6	2,0	100,0
”... er der aldrig, når der er behov for dem”	14,0	8,3	38,7	23,2	13,1	2,7	100,0
”... kommer ikke ud af deres bil”	15,3	13,9	46,2	16,2	7,0	1,4	100,0
”... er svære at få fat i om aftenen/natten”	39,0	3,0	13,9	21,1	17,4	5,6	100,0
”... er svære af få fat i i weekenden”	42,0	2,7	13,0	22,2	15,3	4,8	100,0
”... er svære at få fat i om dagen”	31,6	6,8	32,0	20,9	7,0	1,7	100,0
”... kommer for sent, når man har brug for dem”	26,7	2,6	18,0	25,7	22,0	5,0	100,0
”... har kendskab til lokale forhold”	11,0	1,8	9,9	12,6	54,3	10,3	99,9

Som det også har været tilfældet i de tidligere undersøgelser, har en ganske stor del af befolkningen ikke noget kvalificeret bud på disse spørgsmål. I forhold til de to tidligere år er der dog i 2008 sket væsentlige reduktioner (mellem 3 og 8 procentpoint) i andelen, der svarer ”ved ikke”. Derudover gør det sig gældende, at de adspurgtes opfattelse af politiet fortsat er overvejende positiv, om end i mindre grad end de tidligere år: Lige under halvdelen mener, at politiet er der, når der er brug for dem, mens 16 pct. ikke mener, dette er tilfældet; 60 pct. mener, at politiet godt kan komme ud af bilen; kun lidt under hver tiende mener, at politiet er svært at få fat i om dagen, mens 39 pct. ikke mener, dette er tilfældet. To ud af fem af de adspurgte har ingen mening om politiets tilgængelighed aften og weekend, men blandt de resterende er der noget flere, der mener, at det kan være svært at

få fat i politiet på disse tidspunkter, end der er personer, der *ikke* mener, at dette er et problem. To ud af tre mener, politiet har kendskab til lokale forhold. Til gengæld mener næsten halvdelen, at politiet ikke har kontakt med beboerne i lokalområdet, mens kun 18 pct. mener, at en sådan kontakt er etableret. Tabellen afspejler således en generel positiv vurdering af politiet, men også en vis afstand: Det er for størstedelens vedkommende ikke de personlige oplevelser med politiet, de adspurgte tager udgangspunkt i.

I tabel 5.4 er foretaget en beregning af gennemsnitsscoren for besvarelser af de enkelte spørgsmål (borgere, der har svaret "Ved ikke" er ikke medtaget i beregningen). Besvarelsen "Helt uenig" giver ét point, mens "Helt enig" giver 5. Et gennemsnit, der ligger under 3,0 ("Hverken enig eller uenig") er således udtryk for, at de adspurgte samlet set hælder til at være uenige i det pågældende udsagn, mens et gennemsnit over 3,0 indikerer større enighed end uenighed.

Borgernes vurderinger ændrede sig ikke markant i perioden fra 1998 til 2006. De mindre ændringer, der var tale om, gik i retning af, at politiet i 2006 oplevedes som mere tilgængeligt end i tidligere år: At politiet var blevet lettere at få fat i om dagen og noget lettere kom ud af deres bil. Fra 2006 til 2008 er der imidlertid for alle spørgsmåls vedkommende sket en markant negativ udvikling i borgernes vurdering af politiets tilgængelighed: Der er voksende uenighed i, at politiet i lokalområdet har kontakt med beboerne, større enighed i, at politiet er svære at få fat i aften, nat og weekend, og at politiet er svære at få fat på, når man har brug for dem. Også politiets kendskab til lokale forhold vurderes lavere i 2008, om end overvægten af de adspurgte fortsat er enige eller helt enige i, at politiet *har* lokalkendskab.

Tabel 5.4. "Først vil jeg gerne høre din mening om nogle påstande om politiet i dit lokalområde. Ved hvert udsagn bedes du angive, hvorvidt du er 1. Helt uenig, 2. Uenig, 3. Hverken Enig eller uenig, 4. Enig eller 5. Helt enig. Politiet i dit lokalområde ...?" – Danmark 1998-2008. (Gennemsnitlig grad af enighed)

	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2010
"... har kontakt med beboerne"	2,99	3,02	2,91	-	2,93	2,78	2,54	
"... er der aldrig, når der er behov for dem"	2,33	2,45	2,38	-	2,28	2,39	2,57	
"... kommer ikke ud af deres bil"	2,33	2,35	2,32	-	2,02	2,04	2,24	
"... er svære at få fat i om aftenen/natten"	2,73	2,77	2,91	-	2,73	3,05	3,14	
"... er svære af få fat i i weekenden"	2,72	2,81	2,95	-	2,72	3,09	3,11	
"... er svære at få fat i om dagen"	2,24	2,22	2,24	-	2,02	2,25	2,48	
"... kommer for sent, når man har brug for dem"	2,54	2,64	2,60	-	2,64	2,94	3,12	
"... har kendskab til lokale forhold"	-	-	-	-	4,01	3,81	3,64	

I denne sammenhæng kan det være interessant at undersøge, om holdninger til politiets tilgængelighed bygger på konkrete erfaringer i forbindelse med en henvendelse til politiet, eller det i stedet er en mere generel oplevelse, der kommer til udtryk. 20 pct. af de adspurgte i 2008 har inden for de sidste 12 måneder haft kontakt til politiet for at anmelde en forbrydelse, i forbindelse med støj/uorden, eller for at anmelde en ulykke – hver sjette af disse har haft kontakt mere end én gang. Holder man besvarelsene for denne gruppe op mod besvarelsene fra flertallet, som *ikke* har forsøgt at anmelde noget til politiet, viser det sig, som man måtte forvente, at der i gruppen af anmeldere generelt er væsentlig færre, som svarer "ved ikke" til de forskellige spørgsmål. I tabel 5.5 ses forskelle i holdninger blandt dem, der *har* taget stilling til de enkelte spørgsmål (dvs. "ved ikke" er udeladt).

Tabel 5.5. Andelen der har svaret Helt uenige/Uenige, Hverken enige eller uenige, Enig/Helt enige på en række påstande om politiet i deres lokalområde, fordelt efter, hvorvidt de adspurgte inden for de sidste 12 måneder har anmeldt en forbrydelse, støj/uorden eller en ulykke til politiet, Danmark 2008. (Svarfordeling i procent).

	Anmeldt forhold til politiet?	Helt uenig/Uenig	Hverken enig eller uenig	Enig/Helt enig	I ALT
"... har kontakt med beboerne"	Ikke anmeldt	54,9	25,5	19,6	100,0
	Anmeldt	53,5	25,4	21,1	100,0
"... er der aldrig, når der er behov for dem"	Ikke anmeldt	55,9	27,6	16,4	100,0
	Anmeldt	51,2	25,2	23,6	100,0
"... kommer ikke ud af deres bil"	Ikke anmeldt	73,2	18,1	8,7	100,0
	Anmeldt	64,3	22,4	13,3	100,0
"... er svære at få fat i om aftenen/natten"	Ikke anmeldt	25,5	37,1	37,3	100,0
	Anmeldt	33,5	28,3	38,2	100,0
"... er svære af få fat i i weekenden"	Ikke anmeldt	25,4	40,3	34,3	100,0
	Anmeldt	31,7	32,6	35,7	100,0
"... er svære at få fat i om dagen"	Ikke anmeldt	56,9	31,9	11,2	100,0
	Anmeldt	56,3	27,0	16,8	100,1
"... kommer for sent, når man har brug for dem"	Ikke anmeldt	27,2	36,6	36,2	100,0
	Anmeldt	30,6	30,6	38,8	100,0
"... har kendskab til lokale forhold"	Ikke anmeldt	12,6	13,3	74,2	100,1
	Anmeldt	14,8	17,0	68,2	100,0

For de fleste spørgsmåls vedkommende er der markante forskelle mellem dem, der har kontaktet politiet for at anmelde en forbrydelse, støj/uorden og/eller en ulykke til politiet, og dem, der ikke har – men forskellene er ikke entydige. Således er der signifikant flere blandt anmelderne, der mener, at politiet aldrig er der, når der er behov for dem, at politiet ikke kommer ud af bilen, og at

politiet savner kendskab til lokale forhold. Der er også flere anmeldere end ikke-anmeldere, der mener, at det er svært at få fat i politiet om dagen (mere end halvdelen er dog uenige i denne påstand). Omvendt vurderer anmelderne politiets tilgængelighed om aftenen og i weekenden noget mere positivt end ikke-anmelderne. Der er ikke signifikante forskelle, når det gælder vurderingen af politiets kontakt med beboerne i lokalområdet, og ej heller i vurderingen af, om politiet kommer for sent, når man har brug for dem.

Sammenfattende kan det konkluderes:

- at kun hver fjerde borger i 2008 har set politiet patruljere inden for den sidste uge, mod halvdelen i 2002. Faldet i politiets synlighed var allerede markant i 2006, men er fortsat frem til 2008,
- at der i 2008 er færre borgere end på noget andet tidspunkt i undersøgelsesperioden, der mener, at politiet i hvert fald en gang imellem patruljerer i lokalområdet,
- at der frem til 2006 er sket en væsentlig stigning i andelen af borgere, der mener, at der findes nær- eller lokalpoliti i deres lokalområde, men at denne andel fra 2006 til 2008 atter er faldet en del, om end ikke til niveauet omkring årtusindskiftet,
- at et flertal af borgerne oplever, at politiet har et godt lokalkendskab, mens kun hver sjette oplever, at politiet har kontakt med beboerne. De adspurgte vurderer såvel lokalkendskab som beboerkontakt mere negativt i 2008 end i 2006,
- at der fra perioden omkring årtusindskiftet og frem til 2006 skete en positiv udvikling i befolkningens oplevelse af politiets tilgængelighed. Denne udvikling er dog vendt i de sidste år: I 2008 vurderer borgerne på en række områder politiet som mindre tilgængeligt end på noget andet tidspunkt i undersøgelsesperioden,
- at borgere, der inden for det sidste år har kontaktet politiet for at anmelde et eller flere forhold, på en række områder er mere kritiske i deres vurdering af politiets tilgængelighed, når de sammenlignes med borgere, der ikke har forsøgt at kontakte politiet.

6. Tilfredshed med politiet

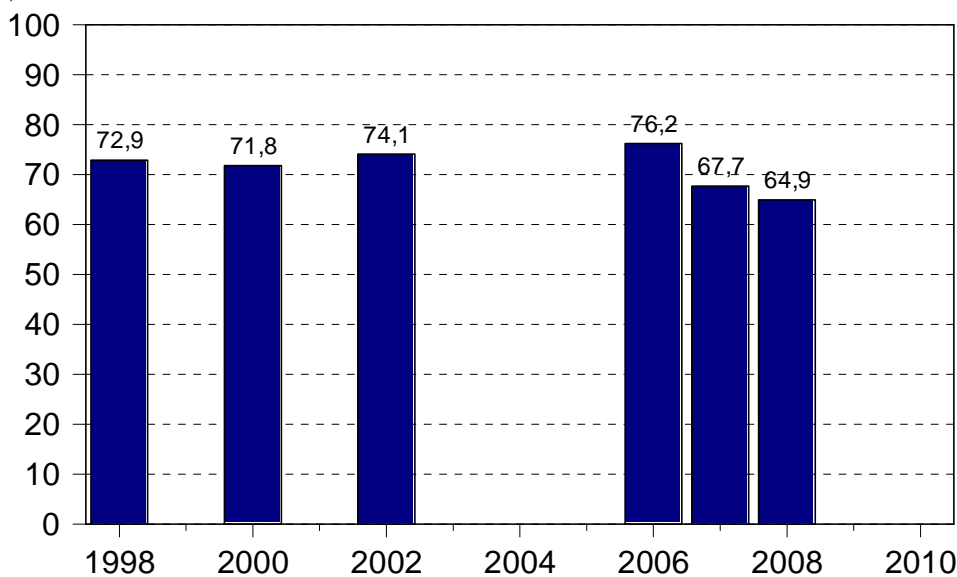
Ud over borgernes indtryk af politiets tilgængelighed og lokale indsats, er der tillige spurgt om deres mere generelle tilfredshed med politiets indsats. Som det ses i tabel 6.1, er to ud af tre tilfredse eller meget tilfredse med politiets opgaveløsning i lokalområdet, mens kun et fåtal er utilfredse.

Tabel 6.1. ”Hvor tilfreds er du alt i alt med, hvordan politiet i dit lokalområde løser sine opgaver? Er du ...?” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar).

Meget tilfreds	13,6
Tilfreds	51,3
Hverken tilfreds eller utilfreds	22,3
Utilfreds	7,4
Meget utilfreds	1,8
<u>Ved ikke</u>	<u>3,7</u>
<u>I alt</u>	<u>100,1</u>

Ser man udviklingen i et lidt længere tidsperspektiv, var der frem til 2006 en ganske svag udvikling i retning af øget tilfredshed, jf. figur 6.1 – men forskellene fra år til år var meget små og usikre. Siden 2006 er der til gengæld sket et markant fald i andelen af tilfredse/meget tilfredse, og tilfredsheden med politiets lokale indsats er i 2008 den laveste i undersøgelsesperioden.

Figur 6.1. Procent der er tilfredse/meget tilfredse med, hvordan politiet løser sine opgaver i lokalområdet, Danmark 1998-2008.

I 2007 gjorde det ingen forskel, om de adspurgte havde anmeldt noget til politiet eller ej, men i 2008 er der signifikant forskel: 14 procent af anmelderne er utilfredse/meget utilfredse med politiets indsats i lokalområdet, mod 8 procent af ikke-anmelderne.

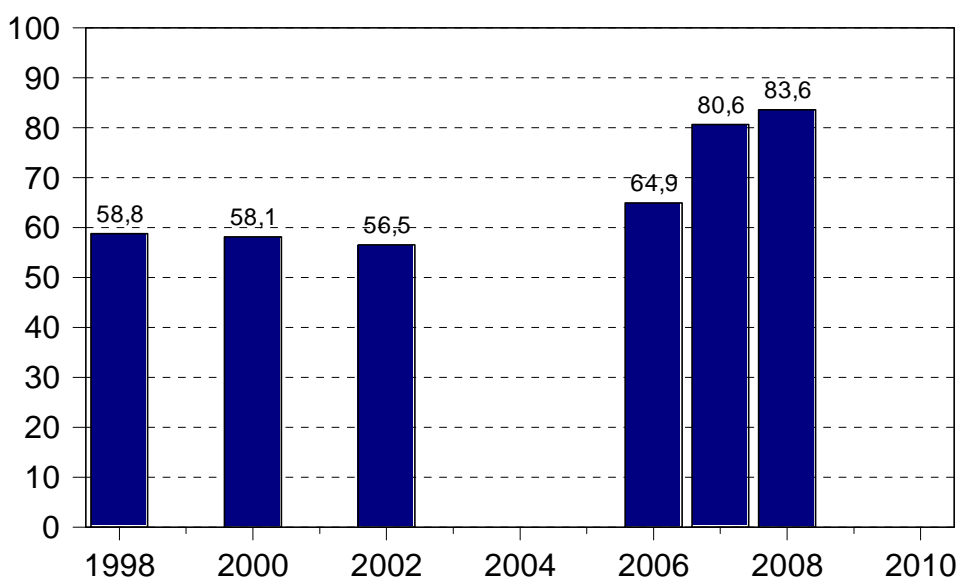
72 pct. af de adspurgte oplever, at den grad af tilfredshed, de selv har med politiets løsning af opgaverne i lokalområdet, afspejler, hvad andre mener, der bor og færdes i området. Blandt de resterende er der en betydelig overvægt af personer, der anser sig selv for at være mere tilfredse end andre: 18 pct. oplever sig som værende mere tilfredse end andre, over for 2 pct., der oplever sig som værende mere utilfredse. Tabel 6.2 viser borgernes vurdering af en række konkrete udsagn om politiets indsats.

Tabel 6.2. "Først vil jeg gerne høre din mening om nogle påstande om politiet i dit lokalområde. Ved hvert udsagn bedes du angive, hvorvidt du er 1. Helt uenig, 2. Uenig, 3. Hverken Enig eller uenig, 4. Enig eller 5. Helt enig. Politiet i dit lokalområde ...?" – Danmark 2008. (Svarfordeling i procent).

	Ved ikke	Helt uenig	Uenig	Hverken enig eller uenig	Enig	Helt enig	I ALT
"... skaber tryghed"	3,4	3,5	14,1	19,8	47,0	12,2	100,0
"... gør deres bedste"	3,5	1,3	5,6	11,3	61,0	17,4	100,1
"... er effektive"	9,7	2,9	15,1	23,0	42,9	6,5	100,1
"... udsteder ikke nok bøder"	16,1	4,5	27,7	28,6	18,6	4,3	99,8
"... griber ikke hårdt nok ind"	10,5	3,4	26,8	23,1	29,8	6,5	100,1
"... er hjælpsomme"	5,2	0,9	4,0	10,4	63,8	15,7	100,0
"... mangler ressourcer"	6,1	0,7	2,9	6,5	40,5	43,3	100,0
"... er uhøflige"	2,9	34,7	50,7	7,2	3,4	1,1	100,0
"... diskriminerer bestemte grupper"	15,1	19,0	42,8	14,5	7,4	1,2	100,0
"... har ikke tid nok til deres arbejde"	13,2	0,9	5,1	11,4	49,8	19,7	100,1

I lighed med de foregående år er det i 2008 tre fjerdedele eller flere af de adspurgte, som mener, at politiet i lokalområdet gør deres bedste og er hjælpsomme og høflige, jf. tabel 6.2. 59 pct. mener, at politiet skaber tryghed. Endelig er der en stor overvægt af borgere – 84 pct. – der mener, at politiet mangler ressourcer, mens 70 pct. mener, at politiet ikke har tid nok til deres arbejde. Udviklingen af befolkningens vurdering af politiets ressourcer fremgår af figur 6.2.

Figur 6.2. Andelen, der er enige eller helt enige i, at politiet i lokalområdet mangler ressourcer, Danmark 1998-2008.

Fra 2002 til 2008 er der sket en voldsom stigning i andelen af borgere, der mener, politiet mangler ressourcer. Det er nu fem ud af seks af de adspurgte, der er af denne opfattelse, og udviklingen er gået særlig stærkt fra 2006 til 2008. Dette kunne tyde på, at en meget stor del af borgerne mener, at politireformen har påvirket politiets ressourcer negativt. Fra 2006 til 2008 voksede andelen af borgere, der mener, at politiet ikke har tid nok til deres arbejde, tilsvarende, fra 48 pct. til 70 pct.

Sammenlignes svarene fra anmeldere og ikke-anmeldere, ses nogle signifikante forskelle. 83 pct. af dem, der ikke har anmeldt noget til politiet, mener politiet gør deres bedste, mod 77 pct. af anmelderne; 58 pct. af ikke-anmelderne anser politiet for effektive, mod 46 pct. af anmelderne; 85 pct. af ikke-anmelderne ser politiet som hjælpsomme, mod 79 pct. af anmelderne. Holdningen til politiets ressourcer er til gengæld helt ens i de to grupper.

Sammenholdes resultaterne fra tabel 6.2 med borgernes opfattelse af politiets konkrete tilgængelighed fra tabel 5.5 i forrige kapitel (s. 44), ses et interessant mønster: Sammenlignet med ikke-anmelderne er anmelderne mere positive i deres vurdering af politiets tilgængelighed – i hvert fald om natten og i weekenden, mens de er mere negative i deres vurdering af politiets effektivitet, lokalkendskab og evne til at skabe tryghed. Dette kunne tyde på, at borgere, der har kontaktet politiet i en konkret anledning, har fået hjælp hurtigere eller lettere, end de havde forventet – f.eks. fordi de havde indtryk af, at politiet savnede ressourcer i svær grad – men at en del af dem samtidig er blevet skuffede over den hjælp, politiet faktisk har været i stand til at yde.

Allerede i årene op til 2006 steg enigheden i, at det lokale politi mangler ressourcer og ikke har tid nok til deres arbejde, jf. tabel 6.3.¹² Fra 2006 til 2007 blev denne udvikling yderligere forstærket, mens der ikke er sket nogen udvikling i 2008. Til gengæld er der – efter en svagt positiv udvikling i de tidligere år – sket en væsentlig negativ udvikling i vurderingen af politiets effektivitet og politiets evne til at skabe tryghed, som i 2008 er på de laveste niveauer i hele undersøgelsesperioden. I 2008 er der tillige for første gang et (lille) flertal af de adspurgte, som mener, at politiet ikke griber hårdt nok ind. Som nævnt ovenfor er der fortsat markant enighed i, at politiet gør deres bedste, og at de er hjælpsomme og høflige, men udviklingen går i 2008 i retning af en mere negativ vurdering af politiet.

Tabel 6.3. ”Først vil jeg gerne høre din mening om nogle påstande om politiet i dit lokalområde. Ved hvert udsagn bedes du angive, hvorvidt du er 1. Helt uenig, 2. Uenig, 3. Hverken Enig eller uenig, 4. Enig eller 5. Helt enig. Politiet i dit lokalområde ...?” – Danmark 1998-2008. (Gennemsnitlig grad af enighed)

	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2010
”... skaber tryghed”	3,83	3,81	3,75	-	3,87	3,79	3,52	
”... gør deres bedste”	4,14	4,07	4,13	-	4,10	4,05	3,91	
”... er effektive”	3,70	3,65	3,68	-	3,80	3,63	3,39	
”... udsteder ikke nok bøder”	2,74	2,73	2,52	-	2,68	2,85	2,89	
”... griber ikke hårdt nok ind”	2,81	2,82	2,85	-	2,87	2,99	3,10	

¹² Denne tabel er opbygget efter samme beregningsprincipper som tabel 5.4, se kommentarer til denne s. 42.

	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2010
"... er hjælpsomme"	4,03	4,02	4,00	-	4,12	4,12	3,94	
"... mangler ressourcer"	3,84	3,84	3,78	-	4,06	4,36	4,31	
"... er uhøflige"	1,72	1,74	1,74	-	1,77	1,68	1,82	
"... diskriminerer bestemte grupper"	1,94	1,99	1,90	-	2,03	2,04	2,16	
"... har ikke tid nok til deres arbejde"	3,45	3,43	3,46	-	3,67	3,98	3,95	

I tabel 6.4 ses borgernes vurdering af deres generelle tilfredshed med politiet i Danmark som helhed. Borgernes tilfredshed med politiet på landsplan er væsentlig lavere end tilfredsheden med politiets indsats i lokalområdet (som vist ovenfor i tabel 6.1). Hvor to ud af tre er tilfredse eller meget tilfredse med den lokale indsats, er kun halvdelen tilfredse med politiindsatsen som helhed.

Tabel 6.4. "Når Danmark betragtes som helhed, hvor tilfreds er du så med, hvordan politiet løser sine opgaver her i landet? Er du ...?" – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar)

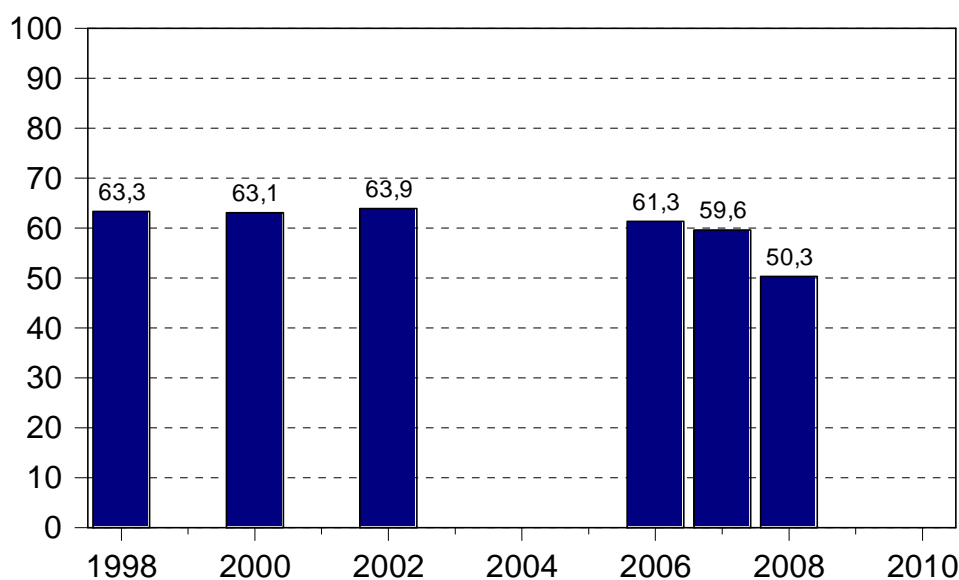
Meget tilfreds	8,2
Tilfreds	42,1
Hverken tilfreds eller utilfreds	24,1
Utilfreds	18,8
Meget utilfreds	3,3
Ved ikke	3,4
<u>I alt</u>	<u>99,9</u>

Når det drejer sig om tilfredshed med politiet generelt, er der – sammenlignet med, hvad der gælder i lokalområdet – en stærkere tendens til at opleve sig selv som mere tilfreds end gennemsnittet. Næsten hver tredje, 31 pct., ser således sig selv som mere tilfreds end folk i almindelighed, over for kun 3 pct., der ser sig som mindre tilfredse. 60 pct. oplever deres grad af tilfredshed som et spejl af folks tilfredshed i al almindelighed i samfundet. De resterende har svaret "ved ikke" til spørgsmålet.

Der er ikke signifikante forskelle i tilfredshedsgraden mellem borgere, der inden for de seneste 12 måneder har anmeldt noget til politiet, og borgere, der ikke har.

Den generelle tilfredshed er i 2008 blevet signifikant mindre i forhold til tidligere år, og er på det laveste niveau i hele undersøgelsesperioden, jf. figur 6.3. Det markante fald fra 2006 til 2008 afløser en lang periode uden udsving i tilfredsheden – ligesom det gjorde sig gældende for tilfredsheden med den lokale indsats jf. figur 6.1 ovenfor – hvilket tyder på, at den dalende tilfredshed har sammenhæng med politireformen.

Figur 6.3. Procent der er tilfredse/meget tilfredse med, hvordan politiet i Danmark løser sine opgaver, 1998-2008.

Der er også i undersøgelsen spurgt til, om interviewpersonerne har haft akut behov for politiets hjælp,¹³ samt deres tilfredshed med politiets opgaveløsning i den *konkrete* situation, der gav anledning til henvendelsen til politiet. Her er næsten to tredjedele (63 pct.) tilfredse eller meget tilfredse med politiets indsats, mens hver femte er meget utilfreds (tabel 6.5).

¹³ Det bemærkes, at denne gruppe *ikke* er identisk med den gruppe, der inden for de sidste 12 måneder har kontaktet politiet i forbindelse med en anmeldelse af forskellige forhold (tabel 5.5 og 6.5).

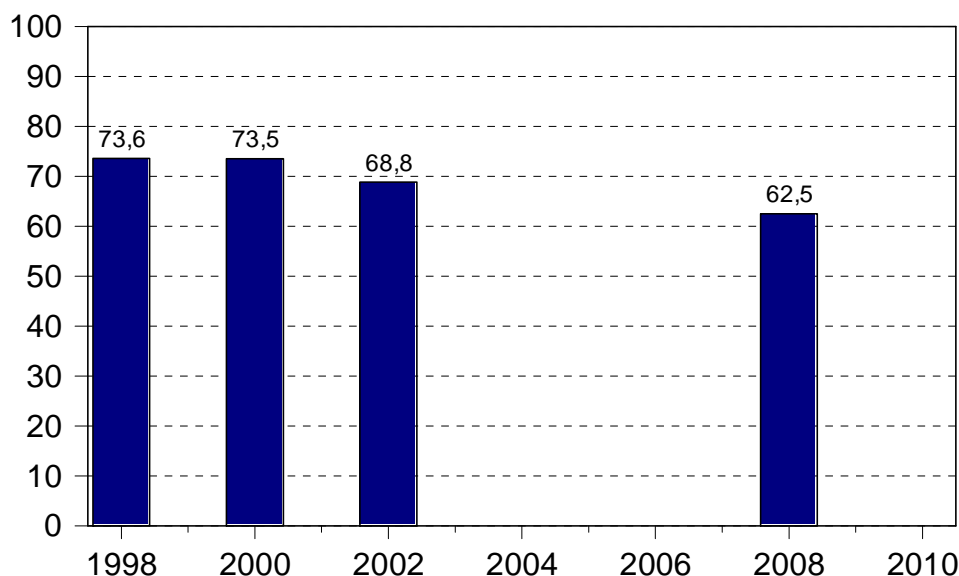
Table 6.5. Respondents who have tried to contact the police in the political district, where they live, and asked them to come with the same: "How satisfied were you overall with the way the police handled the task? Were you ...?" – Denmark 2008. (Percentage distribution of answers).

Meget tilfreds	39,3
Tilfreds	23,4
Hverken tilfreds eller utilfreds	6,4
Utilfreds	9,8
Meget utilfreds	19,6
Ved ikke	1,5
<u>I alt</u>	<u>100,0</u>

Due to a mistake in the questionnaire¹⁴ in 2006 and 2007 it is not possible to fully evaluate the development in this area during the whole period. It is, however, possible to compare the answers for 2006-2008 if one excludes the persons, who already knew from the telephone call that the police would not come. A such comparison shows a clear development in the direction of more satisfaction: 13 pct. of the respondents were satisfied with the concrete task solution in 2006, while it was 22 pct. in 2008. In figure 6.4 the development for *all*, who contacted the police, from the year 2000 to 2008, is shown, and it appears here, that the satisfaction with the police's task solution is lower than in the year 2000.

¹⁴ Persons, who contacted the police, and who had been told that the police would not come, were due to a technical mistake in 2006 and 2007 not asked about their satisfaction with the police's task handling. It is therefore only possible to compare the total response for the year 2008 with the period 1998-02.

Figur 6.4. Svarpersoner der har prøvet at kontakte politiet i den politikreds, hvor de bor, og bedt dem om at komme med det samme: Procent der er tilfredse med, hvordan politiet klarede opgaven.

Note: Data for 2006-2007 er ikke sammenlignelige og derfor udeladt.

Med hensyn til hvordan politiet rent faktisk har reageret i de situationer, hvor folk har bedt om akut assistance, var der frem til 2006 en tendens til at opleve en øget villighed fra politiets side til at imødekomme anmodningen. Også denne udvikling er vendt i 2007: Hvor det i 2006 var 75 pct. af dem, der havde kontaktet politiet akut, der havde fået at vide, at politiet ville komme straks eller hurtigst muligt, var andelen i 2008 faldet til 65 pct. Den faktiske tid, som politiet har anvendt for at komme til stede, synes derimod stort set uændret.¹⁵

Den generelle tillid til politiet i Danmark er – set i en international sammenhæng – meget høj. Tre ud af fire udtrykker stor eller meget stor tillid til politiet (tabel 6.6).

¹⁵ Det bemærkes, at den akutte henvendelse ikke nødvendigvis er sket inden for det seneste år, da der er spurgt til, om personen ”nogensinde” har henvendt sig akut til politiet om hjælp. Ved bekræftende svar er der taget udgangspunkt i den seneste hændelse. Det er borgernes vurdering af politiets responstid, der er spurgt om.

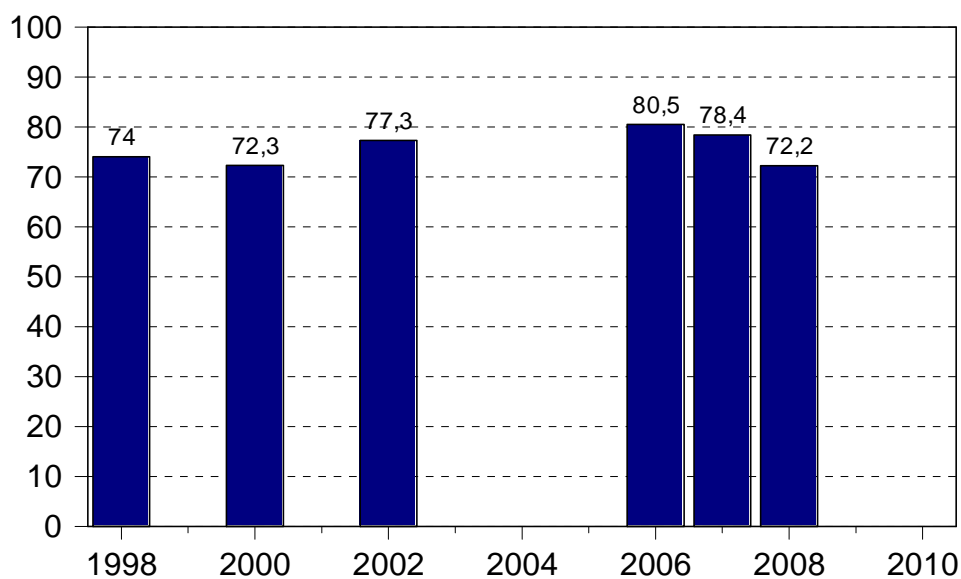
Tabel 6.6. ”Jeg vil nu gerne vide, hvor stor tillid du har til politiet i Danmark? Du kan svare ved hjælp af tallene fra 1 til 5, hvor 1 er ”meget lille tillid”. Hvis du har ”meget stor tillid”, skal du svare med et 5-tal.” – Danmark 2008. (Procentfordeling af svar)

5 Meget stor tillid	27,3
4	44,7
3	21,6
2	4,3
1 Meget lille tillid	1,5
Ved ikke	0,5
I alt	99,9

To ud af fem, 40 pct., oplever sig som nogen, der har større tillid til politiet end folk i almindelighed. Det er noget flere end i 2007, hvor andelen var 34 pct. Omvendt er det kun 4 pct., der mener, at deres tillid til politiet er mindre end den tillid, folk i almindelighed har. 52 pct. vurderer, at de ligger på linje med folk i almindelighed, mens 4 pct. ikke har besvaret spørgsmålet.

Andelen af borgere, der har stor tillid til politiet, steg frem til 2006, hvor 81 pct. udtrykte stor eller meget stor tillid til politiet i Danmark. I 2008 er andelen faldet til 72 pct., det samme som i år 2000, jf. figur 6.5.

Figur 6.5. Procent der har stor eller meget stor tillid til politiet i Danmark, 1998-2008.

Udviklingen går altså i retning af, at en større del af borgerne mener at have større tillid til politiet end gennemsnittet, samtidig med, at færre af de adspurgte faktisk udtrykker tillid til politiet. Tilsammen giver disse tal en indikation af, at borgernes generelle tillid til politiet er dalende.

Sammenfattende om borgernes tilfredshed med politiet kan konstateres:

- at lidt under to ud af tre borgere i 2008 er tilfredse med politiets indsats i lokalområdet – et fald fra 2006, hvor tre ud af fire var tilfredse,
- at tilfredsheden med politiet på landsplan er lavere end i lokalområdet, og at der er sket et markant fald i tilfredsheden fra 2006 til 2008. Det er nu halvdelen af borgerne, der er tilfredse eller meget tilfredse med politiets indsats i Danmark som helhed – den laveste andel i hele undersøgelsesperioden,
- at flertallet af borgere finder politiet effektive, hjælpsomme og høflige, men også at der er sket et markant fald i vurderingen af politiets effektivitet fra 2006 til 2008,
- at det i 2008 er færre blandt dem, der har haft brug for politiet her og nu, der er tilfredse med politiets håndtering af opgaven, end på noget andet tidspunkt i undersøgelsesperioden. Det er nu mindre end to ud af tre anmeldere, der er tilfredse,
- at fem ud af seks adspurgte i 2008 mener, at politiet mangler ressourcer, og at andelen, der mener dette, er steget markant både i forhold til 2006 og de tidligere år, samtidig med, at syv ud af ti af de adspurgte mener, at politiet ikke har tid nok til deres arbejde,
- at andelen, der har stor eller meget stor tillid til politiet, fortsat er høj – næsten tre ud af fire – men også, at den er faldet markant siden 2006,
- at en stigende andel af borgerne vurderer, at deres egen tilfredshed med og tillid til politiet *ikke* deles af den brede befolkning, mens kun ganske få oplever sig som mindre tilfredse eller tillidsfulde end majoriteten,
- at lidt under to ud af tre blandt dem, som har haft brug for politiet her og nu, er tilfredse med politiets arbejde i akutte situationer, og at andelen af tilfredse er lavere end på noget andet tidspunkt i undersøgelsesperioden.

Samlet set er der sket en negativ udvikling i borgernes tilfredshed med politiet, en udvikling, der tidsmæssigt falder sammen med implementeringen af politireformen.

7. Borgernes tryghed og politiets indsats

De foregående kapitler har fokuseret på *udviklingen* i borgernes tryghed, deres oplevelse af lokale forhold og deres oplevelse af og syn på politiet i perioden fra 1998 og frem. I dette kapitel vil vi i stedet fokusere på de *sammenhænge* der er mellem borgernes tryghed og de øvrige variable, der har indgået i spørgeskemaundersøgelsen. I hvor høj grad hænger borgernes oplevelse af deres lokalområde sammen med deres generelle og specifikke tryghed? Hvor meget betyder borgernes personlige forhold for deres tryghed? Kan politiets indsats reducere utrygheden? For at kunne analysere disse spørgsmål nærmere, er der gennemført en regressionsanalyse, hvor de enkelte variable er inddraget trin for trin. Datamaterialet udgøres af alle gennemførte interviews 2008, dvs. i alt 2066 interviews. Alle variable, såvel afhængige som uafhængige, er målt dikotomiseret, dvs. med to svarkategorier, fx "Mand"/"Kvinde" og "Udsat for tyveri"/"Ej udsat for tyveri".

I tabel 7.1 ses resultatet af analysen, og indholdet i tabellen læses på følgende måde:

- – eller + angiver, at der findes en statistisk signifikant sammenhæng, mens antallet angiver signifikansniveauet: – eller + er signifikant på 5%-niveau, -- eller ++ er signifikant på 1%-niveau, mens --- eller +++ indikerer signifikans på 1‰-niveau. Antallet af +’er eller –’er er således et udtryk for, hvor stærk sammenhængen er.
- – eller + indikerer desuden sammenhængens retning. Når der f.eks. står – med "Mand" betyder det, at mænd er signifikant mindre utrygge end kvinder. Når der f.eks. står + ved "Udsat for tyveri" betyder det, at personer, der har været udsat for tyveri, er signifikant mere utrygge end personer, der ikke har været udsat for tyveri.
- Er der hverken – eller +, findes ingen signifikant sammenhæng.

Målene for de fem afhængige variable – utrygheds-variablene – er opbygget på følgende måde:

- "Lokalt i mørke": Personer der ofte føler sig utrygge, når de færdes i deres lokalområde efter mørkets frembrud.
- "Ej lokalt i mørke": Personer der ofte føler sig utrygge, når de færdes uden for deres lokalområde efter mørkets frembrud.
- "Indbrud": Personer der ofte er nervøse for at blive udsat for indbrud.
- "Generelt": Personer der ofte eller næsten hele tiden tænker på deres personlige risiko for at blive udsat for vold, tyveri mv.

- ”Indeks”: Personer der er utrygge på mindst to af de ovenstående fire måder og/eller med hensyn til yderligere forhold: Om man ofte er utryg, når man færdes i sit lokalområde om dagen, og/eller om man ofte er utryg, når man færdes uden for sit lokalområde om dagen.

Tabel 7.1. Lineær regressionsanalyse af forhold, der kan have sammenhæng med oplevet utryghed, Danmark 2006-08.

	UTRYGHED				
	Lokalt i mørke	Ej lokalt i mørke	Indbrud	Generelt	Indeks
BAGGRUNDSFORHOLD:					
Mand	---	---	-	---	---
< 30 år			---	--	--
Bor hovedstadsområdet		-	--		
Længere uddannelse		-		-	--
Ansæt som funktionær					
PERSONLIGHED:					
Optimistisk					
Udadvendt					
Tillidsfuld	---	---	--	---	---
Fysisk robust	--	--	-	--	--
Psykisk robust	--	-		-	-
LOKALOMRÅDE:					
Boet der længe					
Tilfreds med at bo der				-	
Har gode venner der					
Man kender hinanden					
Man hjælper hinanden					
KRIMINALITET:					
Udsat for tyveri	++		+++	++	+++
Udsat for hærværk	++	+		+++	+
Udsat for vold				+	+
Udsat for trusler				+	
Ordensproblemer	+++	+++	+	+	+++
POLITIFORHOLD:					
Set politi seneste uge					
Politi patruljerer jævnligt			-		-
Nærpolti i lokalområde		--			
Politiet er der når behov			---	--	-
Politi kommer til tiden				++	

Der er fem hovedresultater af analysen. For det første viser det sig, at utryghed ved eller for kriminalitet er en meget kompleks størrelse. Den har mange forskellige dimensioner, som ikke nødvendigvis har stærke indbyrdes sammenhænge, og den påvirkes af mange forskellige forhold. Tillige påvirkes utryghedens enkelte dimensioner ikke på samme måde eller i samme grad af bestemte forhold.

For det andet er det bemærkelsesværdigt, at de sociale aspekter af det område, man bor i, f.eks. om man gennemgående kender hinanden, eller hvor længe man har boet i et område, stort set ingen rolle spiller for utrygheden. Den eneste signifikante sammenhæng, der findes, er, at de, som er tilfredse med at bo i deres lokalområde, er mindre tilbøjelige til hele tiden at tænke på risikoen for at blive udsat for kriminalitet. Hvor længe, man har boet der, hvor man bor, om man har venner i området, om man generelt kender de omkringboende, og om man hjælper hinanden i nabolaget spiller i 2008 ingen rolle for utrygheden. Dette står i modsætning til resultaterne fra 1998-02.

For det tredje er der gennemgående ganske kraftige sammenhænge med, om man selv har været udsat for kriminalitet inden for det seneste år, samt hvilken type kriminalitet, det drejer sig om. Disse sammenhænge synes at være kraftigere end tidligere, hvilket tyder på, at utrygheden er blevet mere "rationel", og/eller at de psykologiske konsekvenser af at blive udsat for kriminalitet er tiltaget. Det er bemærkelsesværdigt, at det i højere grad er tyveri og hærværk, der betyder noget for utrygheden, frem for vold og trusler: Det at have været udsat for tyveri øger utrygheden på alle områder undtagen det at færdes uden for lokalområdet, når det er mørkt, mens udsathed for hærværk øger utrygheden på alle områder med undtagelse af frygt for indbrud. Udsathed for vold har derimod alene sammenhæng med den generelle utryghed og utryghedsindekset. Dette kan hænge sammen med, at udsathed for vold og trusler er mere livsstilsafhængige end udsathed for tyveri og hærværk. Mest konsekvent viser utrygheden sig at hænge sammen med oplevelse af "ordensmæssige" problemer i lokalområdet, såsom en oplevelse af støjende naboer, folk der kører aggressivt og for stærkt i bil, affald og snavs på gaderne. Det er også ofte her, den stærkeste sammenhæng findes.

For det fjerde er der ofte stærke sammenhænge med, "hvem man er", dvs. baggrundsfaktorer og personlighedsfaktorer, idet dog erhverv og om man er optimistisk og/eller udadvendt anlagt ingen sammenhæng har med utryghed. De stærkeste sammenhænge findes med køn, almen robusthed og

om man gennemgående har et tillidsfuldt forhold til sine medmennesker eller ej. Ved såvel robusthed som tillidsfuldhed kan man forestille sig, at sammenhængen kan gå begge veje, dvs. at øget utryghed kan mindske tillidsfuldhed og robusthed.

For det femte viser det sig, at det, næstefter de sociale karakteristika ved nabolag og lokalområder, er de politimæssige faktorer, der gennemgående udviser de *færreste* og *svageste* sammenhænge med utryghed. Overordnet set har det at have set politiet patruljere den seneste uge således ingen sammenhæng med nogen af utryghedsvariablerne – et resultat, der svarer til resultaterne fra undersøgelserne frem til 2002.¹⁶ Til gengæld er de, der har *oplevelsen* af, at politiet patruljerer jævnligt, mindre angste for indbrud og mindre utrygge på tryghedsindekset. Nogle gange er de politimæssige faktorer svære at forstå, eller omvendte af hvad man umiddelbart kunne forvente. Det kan således være svært at forstå, at det at have et nærpolti i sit område, mindsker utrygheden ved at færdes *udenfor* dette område, men ikke *i* lokalområdet. Endnu vanskeligere er det umiddelbart at forstå, at de, der *ikke* mener, der er problemer med, at politiet når hurtigt nok frem, er mere ængstelige end dem, der har den modsatte opfattelse. Analysen synes generelt at vise, at det betyder noget for trygheden, at man har en oplevelse af, at politiet *er der*, dvs. er tilgængeligt og til at få fat i, når man har behov herfor – mens det ingen rolle eller i hvert fald kun en meget ringe rolle spiller, hvor ofte man faktisk *ser* politiet, dvs. hvor ofte politiet faktisk patruljerer. Dette indtryk bestyrkes af resultaterne fra de fokusgruppeundersøgelser, der er gennemført i forbindelse med borgerundersøgelserne:

Moderator: *"Hvad betyder [politiet] helt konkret i jeres hverdag?"*

Respondent: *"For mig betyder det tryghed... Altså det at man ved, at de er der, hvis man har brug for dem."* (Fokusgruppe 2009)

"Det betyder faktisk ikke noget, for jeg ser ikke meget til dem. Jeg har heldigvis ikke brug for dem. Men det er dejligt at vide, de er der." (Fokusgruppe 2007)

Den tryghedsskabende effekt af oplevelsen af politiet som let tilgængeligt implicerer formentlig også, at politiet ved reelt at være der, dvs. være synligt hvor og når det "brænder på", dvs. ved hot spots, områder eller tidspunkter med særligt store problemer osv., kan bidrage til at dæmpe utrygheden. Formentlig er en sådan effekt især til stede ved nervøsiteten for indbrud og måske også den generelle utryghed, men ikke ved frygten for at færdes alene rundt. I hvert fald ses det, at hvor

¹⁶ Som det vil fremgå nedenfor, kan der dog for særlige grupper i særlige situationer ses en sammenhæng.

35 pct. af de borgere, der oplever sig som boende i lokalområder med særlig høj kriminalitet, ofte er nervøse for at blive udsat for indbrud, hvis de inden for den seneste tid *ikke* har set politiet i deres lokalområde, gælder dette ”kun” for 19 pct. af dem, der har set politiet. Denne forskel er statistisk signifikant. Blandt de mennesker, der inden for det seneste år har været udsat for kriminalitet, er det 25 pct., der ofte er nervøse for indbrud af dem, der ikke har set politiet, overfor ”kun” 14 pct. af dem der har (statistisk signifikant). Blandt de mennesker, der mener at kriminaliteten i deres lokalområde stiger stærkere end andre steder, er det 29 pct., der ofte er nervøse for indbrud, hvis de ikke den seneste tid selv har set politiet i deres lokalområde, mens det ”kun” er 22 pct., hvis de har set politiet (statistisk signifikant).

Ser man på de mennesker, der bor i områder, hvor kriminaliteten efter deres opfattelse er relativt lav, og/eller hvor de ikke selv har været udsat for kriminalitet, og/eller mener kriminaliteten ikke stiger så stærkt som andre steder, eventuelt er faldende, findes ikke tilsvarende forskelle. Her har det ingen betydning for utrygheden, om man har set politiet eller ej.

Lidt afsvækket og ikke så konsistent gør det tilsvarende sig gældende med hensyn til den generelle oplevelse af utryghed som ved nervøsitet for indbrud, mens politiets konkrete synlighed ikke synes at påvirke graden af utryghed ved at færdes, uanset om man bor i et høj- eller lav-kriminalitetsområde, og uanset om det drejer sig om at færdes indenfor eller udenfor lokalområdet.

At der kan være visse tryghedsskabende effekter af konkret patruljering og tilstedeværelse i ”brændpunkter” er i overensstemmelse med de synspunkter, borgerne er fremkommet med i fokusgrupperne.

Moderator: *”Men hvor skal politiet patruljere?”*

Respondent: *”De steder, hvor det brænder, nu brænder det ikke på den måde derinde mere i Indre by, nu er det på Nørrebro, og hvor ved jeg.”* (Fokusgruppe 2009)

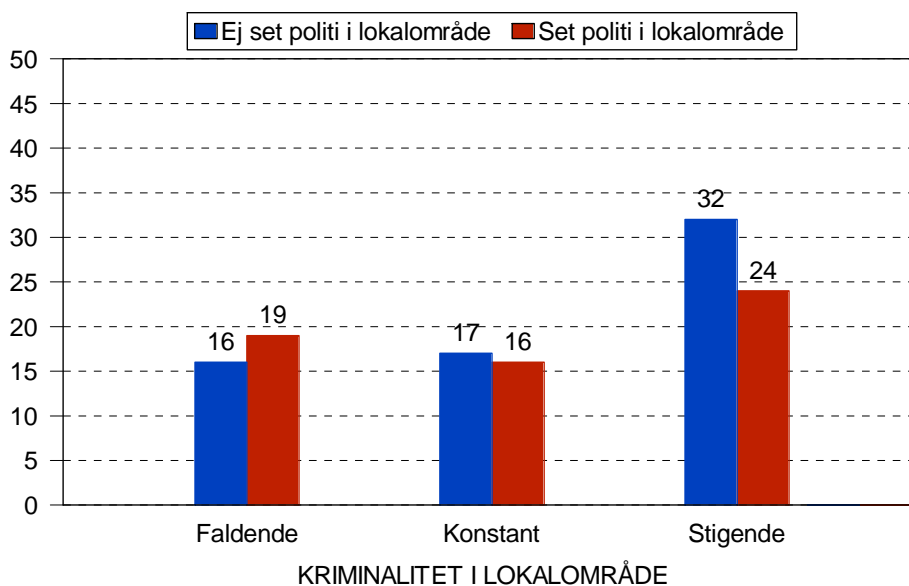
”De steder folk befinder sig meget, er det rart med mange patruljeringer. Ved togstationer er der tit meget uro, og også i weekenden ved barer etc. Der er det vigtigt, at patruljeringen lægger tyngde i de områder, fordi når man lige ser en politibil, så lægger det en dæmper på gemytterne. Jeg synes, der sker rigtig mange dumme ting. Så er det rart at se en politibil, i stedet for at de kører rundt på en villavej. Det er fint nok, men det er ikke dér, de skal lægge tyngde. Omkring hvor der er mange mennesker, er det altid rart, at der er patruljering.” (Fokusgruppe 2007)

Derimod kan det ikke umiddelbart *systematisk* påvises, hvad der også blev fremført i fokusgrupperne, nemlig at politisynlighed langt væk fra brændpunkterne, f.eks. i et ellers fredeligt villa-kvarter, kan virke omvendt, altså alarmerende og utryghedsskabende.

”Patruljerer de et sted, hvor de ikke plejer at gøre det, så føler man sig lidt utryg, for der må jo være et eller andet galt siden de er der. Så føler man sig jo ikke tryk.”
(Fokusgruppe 2009)

Kun for den generelle utrygheds vedkommende og blandt de mennesker, der bor i lokalområder, hvor man har en oplevelse af at kriminaliteten er faldende, kan man registrere svage tendenser i denne retning. 19 pct. af de, der her har set politiet, er utrygge, over for 16 pct. af dem der ikke har set politiet (ikke statistisk signifikant). For dem, der mener, at kriminaliteten hverken er stigende eller faldende, er de tilsvarende procenter henholdsvis 16 og 17, jf. figur 7.1.

Figur 7.1. Pct. der ofte eller næsten hele tiden tænker på risikoen for at blive udsat kriminalitet, set i forhold til deres opfattelse af kriminalitetsudviklingen i lokalområdet samt hvorvidt, de har set politiet patruljere inden for den sidste uge eller ej.

For de personer, der oplever kriminaliteten som stigende, synes der at være en angstdæmpende virkning af patruljering.

Resultaterne kan sammenfattes på følgende måde:

- I modsætning til tidligere er der ikke længere signifikante sammenhænge mellem karakteristika ved lokalområderne og borgernes tryghed.
- Der er fortsat tydelig sammenhæng mellem personlige variable (køn, robusthed og tillidsfuldhed) og tryghed.
- Der kan ikke påvises nogen *generel* tryghedsskabende effekt af, at borgerne *konkret* ser politiet patruljere, mens *oplevelsen* af, at politiet patruljerer jævnligt, har en positiv sammenhæng med nogle af tryghedsindikatorerne.
- Blandt borgere, der har været udsat for kriminalitet inden for det seneste år og/eller bor i områder, hvor de oplever kriminaliteten som høj og stigende, er angsten for at blive udsat for indbrud signifikant højere hos dem, der ikke har set politiet patruljere den seneste uge, end hos dem, der *har* set politiet patruljere.

8. Samarbejdspartnerne holdninger

Som beskrevet i kapitel 2 er der gennemført interviews med politiets samarbejdspartnere i 22 kommuner i hele landet i 2006 inden iværksættelsen af politireformen og igen i 2008, hvor reformen er gennemført i alle politikredse. Der vil blive gennemført en tredje interviewrunde i 2010. I dette kapitel gennemgås de hidtidige resultater af disse interviews. Indledningsvis vil det kort blive beskrevet, hvordan samarbejdspartnerne opfattede samarbejdet med politiet frem til udgangen af 2006. Herefter følger en beskrivelse af de forventninger, samarbejdspartnerne havde til reformens virkninger, efterfulgt af en mere omfattende beskrivelse af, hvordan politiets indsats tager sig ud i 2008, når den ses med de kommunale samarbejdspartneres øjne. Afslutningsvis vil forventninger og den faktiske udvikling blive holdt op mod hinanden.

Samarbejdet i 2006

I efteråret 2006, kort før iværksættelsen af politireformen, var der stor tilfredshed med politiets indsats i SSP-samarbejdet hos langt hovedparten af de interviewede. En del udtrykte ønsket om, at samarbejdet blot skulle kunne køre videre i samme spor efter reformen.

Der var etableret SSP-organisationer i samtlige de undersøgte kommuner, og i hovedparten af dem var samarbejdet i SSP veletableret og velfungerende, om end samarbejdets omfang, rækkevidde og aktivitetsniveau varierede meget. Flertallet af de interviewede mente, at politiets syn på og indsats i det forebyggende arbejde i de senere år havde ændret sig i positiv retning – at politiet var blevet mere interesseret i at forsøge at tage problemer i opløbet, og at mange betjente kunne se idéen i at hjælpe unge til at undgå at få pletter på straffeattesten.

Den høje grad af tilfredshed hang sammen med et godt personkendskab. Det, som særlig blev værdsat i samarbejdet i SSP-regi med politiet, var gensidig tillid og respekt og en uformel omgangstone og kommunikation. Det var nemt at få kontakt til politiet, man oplevede stor samarbejdsvillighed, og politiet tog henvendelserne alvorligt, når de kom fra kendte folk i SSP, hvorfor man hurtigt kunne gribe til handling i fællesskab. Samarbejdet oplevedes som særdeles effektivt, men samtidig også meget personafhængigt. Mange interviewede understregede vigtigheden af, at samarbejdet var ligeværdigt og jævnyrdigt, hvor hver part varetog deres respektive roller. Hvis der blev for meget P i SSP, kunne det medføre, at arbejdet blev for resultatorienteret, og at forebyggelse blev vægtet mindre.

Samarbejdspartnerne vurderede politiets lokalkendskab meget positivt. Vurderingerne svingede fra godt til utrolig godt. Et godt lokalkendskab indebar det at kende både den fysiske og sociale geografi i lokalområdet, eksempelvis at politiet kendte de steder, hvor der ofte skete ting, og havde kendskab til forskellige lokalområder og beboerne. Men lokalkendskab kunne også betyde, at politiet var kendte i lokalområdet, at beboerne var på fornavn med dem og følte, at det var nemt og uformelt at opsøge politiet.

I en del kommuner havde man nær- og landbetjentordninger, og i nogle kommuner var nærpolitiet særdeles veludbygget. Der, hvor man havde nærpoliti, blev nærpolitiet omtalt som en virkelig god samarbejdspartner, og det var i mange tilfælde det politi, man foretrak at samarbejde med i SSP. Mange gjorde dog opmærksom på, at det var u hensigtsmæssigt, når betjentene man samarbejdede med i SSP-regi, blev taget ud af tjenesten, eksempelvis i forbindelse med ferie og afspadsering, men først og fremmest i forbindelse med politiets turnusordning. Denne blev af mange set som en bureaukratisk fejltagelse, der gjorde, at engagerede politifolk var nødt til at forlade deres stillinger, selvom de egentlig gerne ville blive. Kontinuitet i bemanningen var vigtigt både for samarbejdet og for arbejdet med forebyggelse, eftersom begge byggede på kendskab til personer og til lokale problemstillinger. Lokalkendskabet tog lang tid at bygge op, men gik hurtigt tabt og skulle derfor vedligeholdes for at være meningsfuldt. Dette skete bedst med en kontinuerlig lokal forankring.

Der var to genkommende kritikpunkter af politiets forebyggende indsats: For det første var en del informanter af den opfattelse, at politiet skrev for få socialrapporter, at de somme tider glemte at sende dem, samt at kvaliteten af rapporterne vekslede. Dermed svigtede politiet den del af opgaven, som handlede om at få øje på problemer på et tidligt tidspunkt. For det andet var mange af den opfattelse, at politi og retsvæsen var alt for langsommelige i deres sagsbehandling i forhold til de unge. De mente ikke, at det gav mening, at en ung først kom for en dommer 7-8 måneder efter, han eller hun havde begået noget ulovligt.

I forbindelse med interviewet blev samarbejdspartnerne bedt om at udpege henholdsvis det bedste og det værste i samarbejdet, som det så ud på interviewtidspunktet i slutningen af 2006. Her kunne alle finde positive ting at sige, mens en del ikke kunne komme på negative aspekter af samarbejdet. Kun i 2 ud af 22 kommuner var man overordnet set ikke tilfreds med politiets indsats i samarbejdet i 2006. I det ene tilfælde skyldtes det formodentlig, at SSP-organisationen grundet kommune-

sammenlægning ikke var intakt på interviewtidspunktet – samarbejdet havde nemlig fungeret godt før kommunalreformen. I det andet tilfælde led samarbejdet under, at der havde været mange skift i politiledelsen igennem det seneste halve år.

Samarbejdspartners forventninger og forhåbninger til politireformen

Selvom en del af de interviewede stort set ikke mente, at samarbejdet kunne blive bedre, end det allerede var, var der dog også nogle, der mente (eller håbede), at politireformen kunne betyde en yderligere udvikling. Blandt de positive forventninger indgik følgende:

- En større forpligtelse fra politiets side på den forebyggende indsats, herunder flere initiativer og flere ressourcer, samt et mindre personafhængigt samarbejde.
- Flere betjente til den operative indsats og større synlighed.
- Større specialisering, professionalisering, effektivitet, kvalitet, samt større styrke og gennemslagskraft grundet centraliseringen.
- Færre ledere og mere kompetence til dem på operativt niveau.
- Bedre forudsætninger for samarbejde hen over kommune- og kredsgrænser.

En del samarbejdspartnere udtrykte dog tvivl om, hvorvidt politireformen ville medføre de store forbedringer, og nogle udtrykte også negative forventninger/bekymringer, heriblandt følgende:

- Reformen vil ikke komme til at styrke forebyggelsen, da den i realiteten først og fremmest betyder rationalisering i politiet. I en stor organisation er der fare for, at driften overtager. Indsatserne koncentrerer omkring de største problemer, og der er ikke blik for mindre problemstillinger, eller for at sætte ind før problemerne opstår. Der bliver langt til yderpunkter, både geografisk og opmærksomhedsmæssigt. Det vil føre til mindre forebyggelse og mere brandslukning i periferiområder.
- Der er risiko for, at politiet 'sætter sig på' SSP-samarbejdet, således at det er politiet, der styrer prioriteringerne i det forebyggende arbejde.
- De store politikredse bliver uoverskuelige med lange afstande, flere folk at forholde sig til og mindre personkendskab. Dette kan medføre dårligere kommunikation, stærkt øget transporttid for såvel politi som samarbejdspartnere, usikkerhed i samarbejdsrelationen og mindre muligheder for den uformelle kontakt.

- Topstyring, langt til ledelsen, og langt til beslutninger kan medføre, at én model presses ned over alle, ingen plads til forskellighed.
- Centralisering vil gå ud over det lokale arbejde. Når den lokale politistation holder lukket, mistes den lokale forankring og tilstedeværelse. På sigt vil det betyde dårligere lokalkendskab.

Det hører med til billedet, at en del af de interviewede efter eget udsagn ikke vidste særlig meget om reformen, og derfor heller ikke havde særlig præcise forventninger til dens virkninger.

Samarbejdspartners vurdering af samarbejdet i efteråret 2008

Indledningsvis er det væsentligt at understrege, at langt hovedparten af samarbejdspartnerne er yderst loyale over for politiet. De gør meget ud af at fremhæve alle de gode ting ved samarbejdet med politiet, og de fleste udtrykker stor tilfredshed med de enkelte betjente, som de samarbejder direkte med. De beskriver betjentene som engagerede, samarbejdsvillige og villige til at yde deres bedste – et typisk udtryk om betjentene er 'ildsjæle'. I det omfang, samarbejdspartnerne udtrykker kritik, er det altså ikke den enkelte betjents indsats, skytset rettes imod, men derimod vilkårene for samarbejdet. Flere påpeger, at man fortsat befinder sig på et vadeded, og derfor må forholde sig afventende. Den i det følgende fremførte kritik er således underspillet snarere end overdrevet.

Hovedparten af de interviewede mener, at politiet efter reformen har haft mindre tid til samarbejdet. Når samarbejdet fungerer, er det fortsat af høj kvalitet, men det er blevet sværere at iværksætte. Indsatsen er mindre kontinuerlig, mere tilfældig og på den måde mindre konsekvent i forhold til målgruppen. Eksempelvis opleves det mange steder, at det daglige regelmæssige samarbejde ude i lokalområderne sammenlignet med tidligere nu nærmest er ikke-eksisterende. Førhen samarbejdede man især med nærpolitiet, som var i tjeneste 7-23 og havde mulighed for at tilrettelægge vagtplanen efter behov og aftaler. Nu samarbejder man fortrinsvis med lokalpolitiet, hvis normale arbejdstid er 8-16 med weekenderne fri. Muligheden for at samarbejde på tidspunkter, hvor der er brug for forebyggende indsatser som eksempelvis efter kl. 16 og i weekenden, er blevet mindre, og de interviewede oplever politiet som mindre fleksibelt.

Mange af de interviewede fortæller, at de mærker, at politiet er blevet mere presset. Der er blevet mindre rum til det uformelle samarbejde, og man skal i højere grad aftale og planlægge ting og kan

ikke som tidligere lave ad hoc indsatser. Samarbejdet er på den måde blevet mere formaliseret, hvilket mange også opfatter som mere bureaukratisk og mindre handlingsorienteret. Betjentene bruger mere tid bag skrivebordet, og der fokuseres uforholdsmæssigt meget på responstider. Overordnet set er der, som samarbejdspartnerne ser det, blevet mere brandslukning og mindre reelt forebyggende arbejde.

Ligesom i 2006 fremhæver stort set alle samarbejdspartnerne, at samarbejdet på det operative plan fungerer rigtig godt, og at det fungerer, fordi man kender hinanden og kan tage udgangspunkt i netværk. Det gode samarbejde skyldes altså ikke strukturen eller arbejdsvilkårene, men de enkelte individer og relationerne imellem dem. En informant påpeger, at de uformelle netværk er blevet styrket efter reformen, netop fordi den formelle struktur ikke fungerer. I overgangsperioden har man været nødsaget til at benytte sig af uformelle kanaler for overhovedet at opnå kontakt og iværksætte tiltag. Mange steder opleves den samlede kontakt til politiet i 2008 som dårligere end i 2006.

I det følgende fremhæves seks områder – prioritering af det forebyggende arbejde; lokalkendskab og lokal forankring; borgerbetjening; kreds- og lokalråd; centralisering; kommunikation og ledelse – der for de interviewede er centrale i vurderingen af politireformen ved udgangen af 2008.

Prioritering af forebyggelse og ressourcer til samarbejdet

Det, samarbejdspartnerne lægger størst vægt på, er det forebyggende arbejde. Her er der i reformen lagt op til en prioritering af forebyggelse, hvilket bl.a. fremgår af, at politiet er blevet tovholder på den nye kreds- og lokalrådsorganisation, som skal arbejde med forebyggelse i bred forstand. Som nævnt ovenfor havde samarbejdspartnerne i 2006 både set frem til og bekymret sig over dette. Mange steder ser man i 2008 stadig optimistisk på, hvad den nye organisering kan komme til at indebære på længere sigt. Den mest udbredte opfattelse blandt samarbejdspartnerne er dog, at politiet foreløbig er blevet mindre forebyggende, mindre synligt lokalt, og mere reaktivt. Mange af de forebyggende initiativer, man tidligere har samarbejdet omkring, er mere eller mindre forsvundet siden reformens start.

”Vi har oplevet på det sidste, at vi får sådan en forkølet seddel ud om, om vi vil have undervisning eller ej. Den sender vi tilbage, og så hører vi ingenting. Så skal jeg kontakte en eller anden inde på politigården for at, høre hvad der sker. Så oplever man lige for øjeblikket, at ’vedkommende er her ikke mere’, eller ’de afspadsrer’. Altså, det virker ikke ligefrem lovende. Og så er det, jeg siger, at hvis politireformen

skal være slået igennem i 2011, det vil sige, der er tre år endnu, så er der plads til forbedringer.”

Organisatorisk er politiets forebyggende indsats placeret to steder: Dels i en sektion i lokalpolitiet, som skal varetage de forebyggende indsatser, dels i et centralt kriminalpræventivt sekretariat i hver politikreds. Denne organisering indebærer, at der i en række af politikredsene på papiret er afsat flere – faste – betjente til opgaven, end der har været tidligere. Dette ser mange samarbejdspartnere som en positiv udvikling; turnusordningen er ophørt og nævnes ikke længere som et problem. På den anden side fortæller flertallet af de interviewede imidlertid, at opgaveporteføljen og dækningsområdet er vokset sammen med det øgede mandskab. I realiteten er tilvæksten de fleste steder dermed lig nul, og mange oplever, at der faktisk er færre ressourcer, end der var før reformen.

”Man har lavet en reform, som skulle gøre det meget bedre, og man skulle arbejde præventivt fra bund til ledelse. Det synes jeg er slået meget fejl. Jeg synes faktisk, politiet er blevet meget ringere, især når man snakker forebyggelse. Forebyggelsen er i den grad blevet underkendt. Man har sørget for at bemande alle de centrale enheder og lagene ovenover.”

Flere steder samarbejder man i dag med færre betjente end tidligere. En fordel ved dette er kontinuitet i samarbejdet, men ulempen er samtidig, at samarbejdet bliver sårbart, fordi det kun hviler på en enkelt eller et par betjente. Tages disse midlertidigt ud til andre opgaver, bliver der afbræk i samarbejdet og i indsatsen. Et tilbagevendende kritikpunkt er, at betjentene alt for ofte tages ud af tjenesten til sponsornavagter, arrestanttransporter og afspadsring.

En del af de interviewede klager over en nedgang i antallet af socialrapporter. I socialforvaltningen ser man kun de groveste tilfælde, hvilket man mener, må betyde, at mindre alvorlige sager ligger i bunker hos politiet, bliver henlagt eller slet ikke tages op. Flere steder meldes det, at man ikke ser nogen socialrapporter, og at politirapporterne enten er meget forsinkede eller slet ikke kommer.¹⁷

”Jeg er også familiebehandler, og de sager, der nu bliver til socialsager – de sidste to år er de blevet tungere og tungere og tungere. Alt, som kan betegnes som lette værn i socialsager, de kommer overhovedet ikke ind i systemet mere. De bliver sorteret fra, fordi man er nødt til at prioritere. Så tager man kun de aller, aller tungeste.”

¹⁷ Socialrapporter vedrører politiets observationer af udsatte børn i familier, de har været i kontakt med. Politirapporter vedrører unge under 18 år, der har været involveret i kriminalitet, og omfatter som regel tilståelses- og sigtelsesrapporter.

Flere af de interviewede har kædet dette sammen med, at sekretariatet i politikredsene blev nedlagt i forbindelse med reformen, hvorefter det i højere grad var den enkelte betjents eget ansvar at sende rapporterne videre til kommunen. I nogle kredse har man efterfølgende genoprettet sekretariatsfunktionen. Ud over det faldende antal socialrapporter nævner flere samarbejdspartnere, at der ses meget få ungdomskontrakter, og at politiet ikke sender bekymringsbreve ud i samme udstrækning, som de gjorde før.

En del samarbejdspartnere anfører, at det konkrete samarbejde nok ikke fungerer dårligere end før, men de har på den anden side langt fra fået indfriet de forventninger, de havde til reformens virkninger.

”I forhold til forventningerne, så fungerer samarbejdet dårligere – de forventninger vi havde fået indgydt, at nu var der en hel styrke som kunne rykke ud. I forhold til det, så er styrken lidt amputeret.”

”Vi har haft store problemer i et boligområde med, at de lavede meget kriminalitet, og i og med at SSP-betjentene var trukket ud af omløb til sponsorvagter eller hvad fanden det var, så fik kriminaliteten lov til at eskalere, og så endte det med, at vores viceborgmester måtte holde møde med politidirektøren for at bede politiet gøre en indsats i området. Så kom der pludselig to vogne, hvor der før kom en eller slet ikke nogen. [...] Så blev situationen rent faktisk løst. Men der gik lige tre, fire, fem måneder. Vi var nødt til at betale for et vagtværn til et bofællesskab deroppe, fordi de blev chikaneret af nogle unger, og politiet kom ikke. Det, vil jeg mene, er politireformens skyld.”

”Vi kan kontakte for at høre til en bestemt ung, altså til en bestemt sag. Så får vi beskeden, at det vil de ikke lette røven for. Undskyld udtrykket, men det var faktisk den besked, jeg fik. Så siger de: ’Der er administrativt kaos. Den rapport kan komme om en time, den kan komme om tre måneder. Jeg ved det ikke, og jeg ved ikke, hvor den er henne.’ Det var ikke noget, vi oplevede før. Den gang var der mere styr på og hånd om den enkelte sag.”

Der er dog også positive ting at fremhæve. Mange samarbejdspartnere roser, at betjentene, de samarbejder med i dag, er mere kompetente og bedre kvalificeret til indsatsen omkring forebyggelse, end de var før. De er engagerede og har søgt stillingen af interesse:

”Det er min oplevelse, at det er nogle kanondygtige politifolk. Det er også min oplevelse, at lokalpolitiet er et sted, hvor man gerne vil arbejde.”

Nogle samarbejdspartnere mener, at der tidligere har været en tendens til, at nærpolitiet og forebyggelsessektionen fungerede som retrætepost, hvor folk kunne tilbringe tiden før de gik på pension.

Størsteparten af de interviewede giver udtryk for, at de – fortsat – sætter utrolig stor pris på samarbejdet med politiet. I mange tilfælde er politiet den tætteste samarbejdspartner, man har, og man vil nødigt undvære politiet. Samtidig føler mange af de interviewede sig ikke overbevist om, at det er en god idé, at politiet skal sidde for bordenden i samarbejdet. I kommunerne og i SSP-regi har man igennem de sidste mange år beskæftiget sig med forebyggelse, og nu frygter man, at den erfaring og viden, man ligger inde med på området, vil blive overset. Eksempelvis bliver der ikke nødvendigvis taget stilling til, om de indsatser, man laver, virker efter hensigten. Det vigtige for politiet er at kunne afrapportere, at der er gennemført en indsats, snarere end at vurdere, om indsatsen bar frugt. Dette kaldes af en af de interviewede for ”alibiarbejde”. Samme medarbejder understreger, at den praksis dog ikke specifikt kendetegner politiet, men i lige så høj grad gør sig gældende i kommunerne. Det er dog ikke alle samarbejdspartnere, der kritiserer politiets viden om forebyggelse – der er også blandt de interviewede nogle, der mener, at den er tilfredsstillende.

Som led i opgraderingen af forebyggelse i politiet har man oprettet et kriminalpræventivt sekretariat i hver politikreds. Samarbejdspartnere roser initiativet, men mange af dem påpeger, at de endnu ikke har gjort sig nogen erfaringer med, hvad dette sekretariat kan tilbyde. En informant fortæller, at sekretariatet beskrives som en vidensbank, en betegnelse den pågældende ikke mener, det fortjener endnu; der er ganske enkelt ikke den tilstrækkelige viden blandt personalet:

”Jeg synes det er rent til grin, at man har en vidensbank, der skal fungere, når der ikke er noget, der følger med. Der er ikke nogen kurser til dem, der er der, og vi må ikke invitere dem med til noget. Der er ikke betaling til noget som helst. De har 400 kroner per mand pr. år til kurser. Altså, jeg sad og diskuterede med nogle af de der politichefer deroppe, jeg sagde: ’Prøv lige at kigge på hylterne. Det der har vi andre SSP-konsulenter smidt i skraldespanden for 10 år siden, for vi ved, det ikke fungerer’. De kommer ikke ud og hører nye ting. Så jeg synes, det spiller fallit. Det er nogle dygtige betjente, der er deroppe, og de er nogle ildsjæle. Og hvis der ikke var ildsjæle deroppe, så ved jeg ikke, så var det faldet fra hinanden for 100 år siden. Men det er en katastrofe, at man skal kalde det for en vidensbank, for der er ikke én, der vil bruge det som en vidensbank. Altså, det er nærmest en opbevaring af gamle lagerting. Hvis vi andre ikke kan finde noget, så har de den nok derovre endnu. Og det har de. Hvis man virkelig skal tænke sådan, så forstår jeg ikke, at man ikke har lavet 2 kriminalpræventive sekretariater i alt, hvor man virkelig kunne opsamle noget viden, og hvor der var nogle penge i. Fordi, i SSP vil man gerne køre langt, hvis man havde

et sted, hvor man vidste, der var samlet viden. Man har utrolig mange mennesker samlet, som jeg bare ikke synes bliver brugt ordentligt.”

Lokalkendskab og lokal forankring

Hvad lokalkendskabet angår, skelner samarbejdspartnerne skarpt mellem lokalpolitiet og det øvrige politi. Lokalpolitiet er placeret på hoved- og lokalstationerne og arbejder hovedsagelig i deres respektive lokalområder. Beredskab, efterforskning og resten af politiet (analyseafdeling, kriminalpræventivt sekretariat, omstilling etc.) arbejder principielt i hele politikredsen. Samarbejdspartnerne er, at lokalkendskabet hos lokalpolitiet fortsat er godt eller rimeligt. Dog med den undtagelse, at man i de kommuner, hvor man tidligere havde nærpolti, som i dag er nedlagt eller indskrænket,¹⁸ oplever, at politiets lokalkendskab er blevet dårligere.

Hvad det øvrige politi angår, er der gennemgående enighed om, at kendskabet til lokalområderne er blevet ringere:

”Vi har oplevet, at de er meget langt væk i vagtcentralen. Det har ikke fungeret optimalt. Det må jeg nok sige. Det ved politiet også udmærket godt selv. Og jeg er da sikker på, at det formentlig vil blive et af de områder, hvor vi vil komme til at se, at der virkelig sker noget kvalitativt.”

Erfaringerne gælder særlig patruljerne, vagtcentralen og omstillingen, som er dem, de interviewede hovedsagelig har berøringsflade med. Tidligere, hvor politikredsene var mindre, havde vagthavende et stort lokalkendskab til hele kredsen. I dag, hvor kredsene er meget store og vagthavendefunktionen for hele kredsen er samlet i vagtcentralen, er det svært – for ikke at sige umuligt – for den enkelte vagthavende at opbygge et reelt lokalkendskab til hele kredsen. Vagtcentralen styrer hele politikredsens beredskab, og på trods af, at beredskabet i de fleste tilfælde fortsat er tilknyttet lokalstationerne, kan politifolkene kaldes ud til sager i hele kredsen. Flere af samarbejdspartnerne påpeger, at lokalkendskab er nødvendigt for at kunne arbejde proaktivt. Eksempelvis gennem patruljering på steder, hvor man af erfaring ved, at der ofte sker ting. Når patruljerne ikke besidder denne viden, så har de sværere ved at arbejde proaktivt. Dette ses af mange som en af grundene til, at politiet er blevet mere reaktivt og mindre proaktivt.

¹⁸ I forbindelse med reformen er nærpolti nedlagt som organisation og opgaverne overgået til lokalpolitiet, men en del af samarbejdspartnerne anvender fortsat begreberne nærpolti og nærbetjent.

Samarbejdspartnerne fortæller om episoder, hvor manglende lokal- og personkendskab synes at have givet anledning til, at konflikter blev optrappet i stedet for at dæmpes.

”Førhen kendte de jo alle de unge ballademagere. De behøvede ikke en gang spørge efter deres navn. De kunne tage dem i hånden og gå lige hjem med dem på adressen, fordi de vidste, hvor de boede. Det føler jeg ikke er på samme måde mere, både fordi områderne er blevet så store, og der flytter jo mange og kommer nye til hele tiden.”

Flere steder havde man før reformen etableret forskellige former for nærpolti. I landområder havde man landbetjente og i byområder nærpolitistationer og nærbetjente. I forbindelse med reformen blev nærpolitiet reorganiseret som lokalpoliti, og mange steder er de lokale (nær-)stationer forsvundet. Samarbejdspartnerne lægger ikke skjul på, at de er meget kede af denne prioritering.

”Nærpolitiet er blevet reduceret med omkring 50 procent. Derudover skal de ind på det, som hedder sponsorvagter. Det vil sige, at nærbetjenten selv på de tidspunkter hvor der er ballade i lokalområdet, har skullet ind og sidde på politigården.”

”Det er det, vi har baseret samarbejdet på. Vi siger jo, at det er derude, hvor tingene sker, at den præventive handling skal finde sted. Og man kan sige, at før politireformen, hvor det var baseret på nærpolti og landbetjente, da fungerede det rigtig fint, fordi man kendte alle varylerne. Men det går jo fløjten nu. Så man kan sige, at kvaliteten af det arbejde, den er også meget dalende.”

Et særligt problem vedrørende lokalkendskab handler om politiets brug af ny teknologi. Eksempelvis har man i vagtcentralen et 'flådestyringssystem', der viser, hvor de enkelte patruljevogne befinder sig, og om de er aktive eller ej. Det giver mulighed for at styre patruljerne, og sørge for at de er fordelt over hele kredsen. Patruljerne skal kunne arbejde og orientere sig overalt, og medbringer derfor GPS-navigation. Her opstår dog af og til et problem, der vidner om forskellige måder at orientere sig på. Hvor en GPS orienterer sig efter adresser (postnummer, gadenavn og -nummer), så orienterer 'folket ude i marken' (anmelderne) sig i højere grad efter lokaliteter, eksempelvis 'stationen', 'Kvickly', eller et værtshus. Her kommer teknologien til kort, og det manglende lokalkendskab kan blive en alvorlig hindring i en udrykningssituation.

Overordnet set er oplevelsen af politiets lokalkendskab, at den service og indsats, som politiet leverer i samarbejdet, er blevet dårligere, men de fleste interviewede forholder sig afventende og tilskriver vadedstedspositionen samt de mange personalerokeringer i forbindelse med reformen en væsentlig del af ansvaret for problemerne.

Borgerbetjening

Mange af de interviewede oplever, at politiets betjening af borgerne er blevet forringet. De har selv fået en mangelfuld eller fejlagtig betjening, eller de har fået klager fra borgere, der har lignende oplevelser.

”Jeg havde selv en sag, men det er et års tid siden, hvor der var en, der havde knust mit vindue, da jeg kom om morgenen. Og så lå der en flaske nedenfor og en meget hadefuld trussel på telefonsvareren. Der havde jeg den oplevelse, da jeg ringede derop og bad om vagthavende og fortalte ham mit ærinde, hvor han siger: ’Må jeg bede om dit forsikringselskab.’ Så bliver jeg helt stille og siger: ’Jamen, vi er kommunale, vi er selvforsikrede.’ ’Jamen, hvorfor ringer du så?’, sagde han så. Og der tænkte jeg sådan, nå, ok. Jeg ringer, fordi jeg er lidt utryg over, at der er nogen, der har truet mig. Men det er et år siden, så det skal jo ikke... Jeg synes, jeg registrerer, at der er sket en udvikling. Men det er tydeligt, at de prioriterer, og det er tydeligt, at de har travlt og det er tydeligt, at hvis det er hærværk, så er det ikke sikkert, at de kommer med det samme.”

”Vi har nogle eksempler på, at borgere – i frustration over ikke at få den politibetjening de har en forventning om – så henvender sig til SSP-organisationen. Det vil være en styrkelse, at der bliver en større synlighed af lokale betjente i områderne, så folk naturligt vil rette deres fokus den vej, hvis de har noget, der skal til politiets kendskab.”

”Set udefra, der vil jeg sige, at hvis kommunalreformen havde sat sig selv på standby i 14 måneder, så havde vi eddermaneme haft nogle ophidsede borgere. Nu er det jo sjældent, der er nogle, der er ophidsede over, at politiet ikke virker så effektivt, men det er ved at komme op til overfladen nu, hvor det rammer almindelige mennesker på responstid, eller manglende respons, at man simpelthen ikke bliver hørt. Der har også her i området været mange tilfælde, hvor de siger ’Jamen vi kommer ikke, for vi har ikke tid’, ’Men jeg har indbrudstyvene på mit overvågningsbånd’, ’Ja, det er fint, men i den her måned prioriterer vi ikke indbrud’. Altså undskyld, sådan noget, det må man jo ikke sige til borgerne, for fanden. Så det er måske nok den største ulykke ved den her reform, at man har skullet fjerne sig fra borgerne.”

Nogle informanter føler sig ikke længere sikre på, at de i påkommende tilfælde kan stole på, at politiet vil komme dem til hjælp, hvilket gør dem utrygge. Mange har prøvet at kontakte politiet via 114, og en del har oplevet, at det var yderst vanskeligt ikke blot at komme igennem, men også at få fat i den rette person.

”Det værste, det er telefonerne, hvor folk ikke ved, hvem de snakker med, og de ikke ved, hvem de skal stille om til. Og den ventetid, der er, og den mangel på politifolk, der er. Så når man til sidst kommer igennem alt det maskineri og får forklaret, hvad det egentlig er man vil, så kan det ikke lade sig gøre, fordi der ingen folk er.”

Hovedparten af samarbejdspartnerne nyder imidlertid det privilegium, at de har direkte (mobiltelefon-)numre, de kan nå betjentene på, og mange har helt fravalgt at kontakte politiet på anden vis. Problemer med politiets telefonbetjening og omstilling nævnes af mange som 'det værste' ved reformen.

"Man kan komme til at vente i rigtig lang tid. Og det betyder selvfølgelig også, at vi kun bruger de direkte numre nu. Alt andet er håbløst. Eller i hvert fald, det kræver en vis tålmodighed som man hurtigt kan miste."

Kreds- og lokalråd

I forbindelse med reformen er der etableret kredsråd bestående af den øverste politiledelse og borgmestre fra alle kommuner i hver enkelt politikreds. Der er også oprettet lokalråd i politikredsene. Flere af de interviewede undrer sig over, at lovforslaget omkring etableringen af samarbejde mellem politi og lokalsamfund kun tager udgangspunkt i ét ministerium, og at eksempelvis Socialministeriet og Undervisningsministeriet ikke er taget med på råd. Mange hæfter sig ved, at politiet skal være den drivende kraft i forebyggelse, når politiet i praksis ofte først træder ind i billedet på det stadie, hvor forebyggelsen ikke har virket:

"Overordnet set kan man sige, synes jeg, at det er meget skrivebordsagtigt tænkt fra Justitsministeriets side og ikke med ejerskab hverken i Undervisningsministeriet eller Socialministeriet. Så rent lovgivningsmæssigt synes jeg, det har fået for stort ejerskabovre i Justitsministeriet. [...] Og der tænker vi, at man skal passe rigtig meget på med, at hvis politiet skal sidde for bordenden i alt det forebyggende arbejde, så tror vi simpelthen at det forebyggende arbejde, hvor kommunerne har siddet for bordenden, ikke kommer til at fungere, som det har gjort tidligere."

I nogle kommuner føler informanterne sig usikre på relationen mellem lokalråd og SSP-organisation. De oplever, at der i reformen bliver lagt op til, at lokalrådet skal have samme eller lignende funktion og formål som SSP, og frygter derfor, at SSP vil miste betydning og/eller, at politiet kommer til at få for megen indflydelse på prioriteringerne:

"Det er lidt bekymrende, at det er besluttet at SSP-arbejdet skal være i det der lokalråd med en politimand som formand. Det er jeg egentlig lidt bekymret for. [...] Som jeg ser det, starter forebyggelse meget, meget før, politiet egentlig har tid til at gå ind på banen."

"Nu har de sat sig for bordenden. Det er lidt mærkeligt, ikke... Hvis du tager vores lokalråd, der sidder der én politibetjent. Alle andre er kommunalt ansatte. I lokalråd+

sidder der én politibetjent. Alle andre er kommunalt ansatte. På et tidspunkt kunne det godt være, der vil være nogle i det kommunale system, som siger, 'Nu gider vi bare ikke høre på deres krav til os, for det er os, der skal betale. Det er os, der skal finde lønkroner og aktivitetstimer til det'. [...] Politiet kan jo ikke lave sig om. Deres opgave er at gå ud og fange røverne. Så i realiteten, hver gang de vil lave forebyggende arbejde, så sender de det ud."

"De siger, det kun er et spørgsmål om tid, hvornår SSP-organisationen bare smelter ind i kreds- og lokalrådsorganisationen. Det, mener de, står i lovgivningen. Det er kun et spørgsmål om tid. Så nu giver de os lige lidt tid til at lege videre."

De relativt åbne strukturelle rammer betyder, at lokalrådsorganisationen og måden, hvorpå den relaterer sig til SSP, har fundet forskellige udtryk lokalt. I enkelte kommuner har man slået det øverste SSP-udvalg sammen med lokalrådet. I lokalrådet har politiet principielt formandsposten, hvilket langt de fleste steder også er ført ud i praksis. Nogle steder har man imidlertid forhandlet sig til et delt formandskab mellem politi og kommune, og enkelte steder har kommunen formandskabet. I de fleste kommuner har man bibeholdt SSP-udvalget. Eftersom overlappet i personsammensætningen i lokalråd og SSP-udvalg ofte er meget stort, betyder det, at møderne holdes i stort set samme forum, blot med forskellig dagsorden og formand. I nogle kommuner er relationen mellem lokalråd og SSP-organisation endnu ikke helt afklaret. Man er eksempelvis i tvivl om, hvorvidt man skal beholde begge fora eller nedlægge SSP-udvalget.

Overordnet set viser erfaringerne, at der, hvor man tager hensyn til de i forvejen eksisterende samarbejdsfora og netværk, er man allerede kommet godt fra start. I de kommuner, hvor der har været store udskiftninger i medarbejderstaben (hvilket i flere tilfælde særlig gør sig gældende på leder- og mellemliderplan), hersker der større usikkerhed omkring, hvordan samarbejdet vil komme til at se ud, hvilke indsatser man vil arbejde med, og hvordan opgaverne skal fordeles. Flere af de interviewede giver udtryk for, at lokalrådssamarbejdet på sigt kan indebære en styrkelse af SSP-indsatsen, idet lokalrådet gennem kredsrådet giver adgang til det politiske niveau, samt at politiets rolle som formand kan betyde, at det politiske niveau i højere grad føler sig forpligtet på samarbejdet. Dette er dog endnu ikke en realitet.

De nye, store politikredse dækker mange kommuner, helt op til 13, der hver især har forskellige behov, vilkår og målsætninger. Flere informanter er bekymrede for, om der vil være rum for lokal tilpasning, eller om indsatserne ensrettes og vil blive gennemført, uanset om de opleves som

nødvendige eller ej. Faren kunne være, at der bruges ressourcer på noget, som ingen relevans har, eller hvor den tilsigtede virkning ikke kan dokumenteres.

”10 kommuner er jo ikke ens og slet ikke med så stor en geografi. Det er jo vidt forskellige problemstillinger, man har. Lokalrådet, det er selvfølgelig lokalt. Men at man får en strategiplan lagt ned fra kredsrådet med de samme overskrifter, som man så skal udmønte i de enkelte kommuner. Det er ikke den virkelighed, vi lever i.”

Flere informanter mener, at etableringen af lokalrådene er blevet presset igennem. De mener, det blandt andet skyldes politiledelsens resultatlønskontrakter. Der har ikke været tid til proces og til at lave et seriøst forarbejde, hvor man har undersøgt, hvad der egentlig er behov for, og hvad man kan sætte ind med. Man føler, at formen vægtes højere end det egentlige formål med indsatsen:

”Vi skal nedsætte en arbejdsgruppe i forhold til at snakke om de her to indsatsområder. Men for øvrigt skal det være færdigt sidst i januar. ’Jamen, det kan vi ikke’. ’Jamen, det skal det. Så pyt med indholdet!’ Det er det, vi kan være bekymrede for.”

En del af informanterne savner deltagelse fra politiets øverste ledelse i lokalrådet. Tidligere deltog politimesteren i SSP-udvalget, hvilket betød, at der var kort afstand fra beslutning til handling. I dag har hverken lokalrådet eller SSP-udvalget samme handlekraft, fordi politiet deltager med lavere chargeret personale, som ikke altid har den nødvendige beslutningskompetence.

Centralisering

Samarbejdspartnerne oplever politiet som travlt og stresset. Politiet har fået sværere ved at få tingene til at hænge sammen. En informant beskrev situationen som, ”en organisering, der gør at man oplever, at der er færre ressourcer”. Man ved, at politiet ikke har fået færre men flere ressourcer på det seneste, men oplever samtidig, at politiet yder mindre og dårligere service. Informanterne oplever slet ikke, at reformen har frigjort politi til den operative indsats.

I de fleste af de kommuner, som nu huser politikredsens hovedstation, oplever man, hvad der kunne kaldes en ’hovedstationsproblematik’: Ressourcerne på politiets hovedstation koncentrerer i centrale afdelinger,¹⁹ mens særlig lokalpolitiet (og herunder forebyggelsessektionen) lider af underbemanding og kompetencemangel. Tendensen er mindre fremherskende i storbyerne, hvilket

¹⁹ F. eks. analyseafdeling, ledelsessekretariat, efterforskning, vagtcentral, personaleafdeling.

muligvis forklares af, at man her samarbejder omkring flere indsatser, blandt andet har politiet her særlige ungdomsgrupper.

De store politikredse og den store organisation betyder lange afstande, både geografisk og mentalt, og mange af de interviewede oplever samme problemstilling internt i kommunerne i forbindelse med strukturreformen. Organisationens størrelse betyder lang afstand til ledelsen, mere bureaukrati, og længere vej til handling. Man oplever problemer med informationsflowet, informationer når ikke frem eller går tabt i systemet. Et eksempel er samarbejdet omkring den sociale døgnvagt, hvor en socialrådgiver fra kommunen står til rådighed i døgnets 24 timer, og som politiet kontakter, når der er afhøringer af unge under 18 år, samt i andre spørgsmål der vedrører børn og ungesager. Kommunen leverer en liste over, hvem der har vagten, men flere steder har der været problemer internt i politiet med at sikre, at det er den aktuelle telefonliste, der henvises til. Gentagne gange har politiet kontaktet forkert person, eksempelvis fra en forældet liste.

Flere af de interviewede ser primært økonomiske gevinster ved at centralisere politiet. I forhold til borgerne og lokalsamfundet føler man sig ikke overbevist om, at det er den bedste løsning. I udkantskommunerne frygter man, at de lange afstande også har betydning i forhold til opmærksomhed. Man er bange for, at politiledelsen, som sidder på hovedstationen, ikke vil have indsyn i lokalområdernes behov og vilkår, og at indsatserne koncentrerer sig omkring hovedstationerne.²⁰

”Der er for langt fra hovedstation til lokalstation i den sammenhæng, for langt til at de ikke bare reagerer. Deroppe sidder de og laver en prioritering, som hedder, ’hvor er det henne’ og så skal man kvalificere sig til den prioritering, forstået på den måde at det skal gå helt agurk, før de rykker ud. Men så kan man pludselig godt få ressourcerne.”

Centraliseringen er dog ikke kun af det onde. Flere fortæller om situationer, hvor politiet har kunnet stille med en større styrke end tidligere. Eksempelvis fortæller en informant, at politiet mønstrede hele 9 patruljebiler ved et slagsmål i det lokale værtshusmiljø.²¹

²⁰ Flere interviewede frygter desuden, at politiet vil blive yderligere ramt af mandskabsmangel i forbindelse med klimatopmøde mv. i København i efteråret 2009, fordi der skal udlånes mandskab fra hele landet til disse begivenheder, og fordi det herved oparbejdede overarbejde efterfølgende skal afspadses.

²¹ Samme informant rejste dog spørgsmålet, om situationen kunne være løst anderledes, og om det altid er hensigtsmæssigt, at politiet møder talstærkt op.

Kommunikation og ledelse

Samarbejdspartnerne, som er interviewet i undersøgelsen, er alle ansatte i kommunerne og har igennem strukturreformen et nært kendskab til reformarbejde. En del af de interviewede har haft ledelsesansvar i reformperioden og har erfaringer med de udfordringer, der kan ligge i en reformproces, og hvordan man kommer helskindet igennem. På denne baggrund tegner der sig overordnet tre ledelsesområder, hvor man mener, politiet måske har undervurderet udfordringerne eller ikke har haft redskaberne til at håndtere dem.

For det første kritiseres politiets kommunikation udadtil, særlig i forhold til den manglende vilje til at erkende fejl og problemer. Flere af de interviewede giver eksempler på oplevelser, hvor politiet ikke har håndteret relationen til deres eksterne samarbejdspartnere og borgere på en hensigtsmæssig måde. Politiledelsen er kommet med udmeldinger om, at politireformen 'kører på skinner', mens både borgere og betjente har kunnet se, at det ikke var tilfældet. I den slags tilfælde mister politiet sin troværdighed, og tillidsrelationen mellem borger og politi går tabt. Eksempelvis er det vigtigt, at vise åbenhed og være lydhør over for det, borgerne har at sige, når politiet inviterer til høring. Flere har oplevet, at menige betjente har brugt borgermøder til at rette kritik mod politiledelsen, og undrer sig over den manglende loyalitet mellem ledelsen og de menige betjente. Den slags har man ikke oplevet før.

”Jeg havde en pudsigt oplevelse, hvor jeg var til et borgermøde. Der var betjente med til det borgermøde, som kom som borgere og konfronterede deres ledere på mødet. Det var pudsigt, for det ville aldrig have forekommet i min afdeling eller i kommunen, at man konfronterede hinanden sådan. Så ville man tage det internt. Det var ikke nogen god oplevelse. Det var grænseoverskridende. Det skaber ikke et godt klima. Man signalerer udadtil at, der er noget man ikke har styr på.”

Flertallet af samarbejdspartnerne fortæller, at de jævnligt hører betjente brokke sig og være frustrerede over de nuværende arbejdsvilkår, ligesom man kan se politifolk gå til pressen med kritik. Når man ser dette nu, må det være fordi, der er noget virkelig alvorligt galt. Informanterne begynder at tvivle på, hvor godt det egentlig går, og om problemerne kun kan tilskrives en overgangsperiode:

”Egentlig så tror jeg, politireformen bliver god nok, men man har ikke kunnet sin organisationspsykologi. Fordi det har været for topstyret, og man har ikke fået den almindelige gulvmedarbejder med. Og så lyver man. Altså ikke møntet lokalt, men det er jo dumt af rigspolitichef Hesselbjerg at stille sig op og sige: 'Det kører godt', når

Fru Jensen alle steder kan se, at der er kuk i den. Så bør man sige noget andet. Altså, ellers så beder du sgu' selv om øretæverne. Og lige så vel som kommunerne indrømmer, at der er ting som ikke har fungeret, så tror jeg altså også, at politiet ville have været tjent med fra starten af at have indrømmet, at der er nogle ting i det her, der ikke fungerer."

"Jeg glæder mig til, at det kan blive brugt, det du [intervieweren] spørger om. Det vil jeg sætte stor pris på. Jeg er selvfølgelig skeptisk, fordi der har været borgermøder med politiet, hvor de siger: 'Sådan er det.' Hvad er meningen med at indkalde til borgermøder, hvis man ikke vil bruge tilbagemeldingerne til noget? Hvis man ikke, når man sidder overfor borgerne, kan sige: 'Vi vil godt tage det til os. Det bliver ikke forandret lige nu, men vi vil godt tage det med, og så må vi kigge på det, når der er gået et stykke tid. For lige nu er der lavet en plan.' Men det var ikke det, man sagde. Nej, man sagde: 'Sådan er det bare.'"

Nogle af de interviewede mener dog ikke, at det er politiets ansvar alene – også de ansvarlige politikere har været tilbøjelige til at lukke øjnene, som i følgende beskrivelse af den daværende justitsministers optræden på et borgermøde:

"Det, der chokerede mig mest, det var Lene Espersens svar til ham her, som er en meget velkendt mand her i byen fra et professionelt vagtfirma. Det var: 'Det kunne hun ikke tro på', 'Jamen Lene, jeg står her og fortæller dig', 'Nej, det kunne hun ikke tro på'. Ok, hvis det er holdningen til de tilbagemeldinger, man får om, hvordan det virker i praksis, så forstår jeg udmærket godt, at de kun henholder sig til de der overskriftsgloser, der hedder, '2011, det skal bare fungere i 2011'. Det er det eneste, jeg hører, gang på gang, 'Vi skal lige give den en chance, den skal lige komme i omdrejninger, og vi forventer den fungerer i 2011.'"

Det andet genkommende kritikpunkt drejer sig om politiets interne kommunikation, som den opleves af samarbejdspartnerne. Flertallet blandt de interviewede oplever mange betjente som demotiverede, frustrerede og stressede. Nogle mener, at en del af forklaringen kan være, at betjente mangler indsigt i og information om, hvad der er målsætning med reformen, og derfor har svært ved at føle ejerskab til projektet. Når ledelsens udmeldinger ikke stemmer overens med deres egne erfaringer, mister de tiltroen til, at det vil blive godt. En anden forklaring, som flere af de interviewede henviser til, er, at når arbejdsvilkårene ikke lever op til behovene, det vil sige, når den menige betjent oplever at han/hun ikke længere har mulighed for at leve op til den hidtidige standard, så går det ud over den enkeltes selvværd. Flere interviewede fortæller om betjente, der har forladt forebyggelsessektionerne i utilfredshed med arbejdsvilkårene, og i en enkelt kommune har betjente søgt orlov og er blevet ansat i den kommunale SSP-organisation i stedet.

”Man kan presse folk så meget, at de ikke kan fungere, at de bliver syge. Det må man forsøge at tackle. Og så skal visionerne være på plads. ’Hvad vil man opnå’. Det har været svært for politiet at sige: ’Hvad er det for en vej. Hvad er det, vi arbejder frem imod. Hvad er vores visioner’. Så bliver det bare en reform. Og en reform er jo ikke noget i sig selv.”

Flere fortæller, at forventningerne til reformen blev skruet alt for højt op, og at det kan være med til at forklare den modstand og skuffelse, man ser i dag. Det var simpelthen ikke realistisk, at man ville kunne leve op til de forventninger, der blev lagt for dagen. Med en sundere indstilling på daværende tidspunkt havde dagens problemer muligvis været mindre. Nu står man i en situation, hvor det, man blev lovet før reformen, ikke stemmer overens med den virkelighed, menige betjente og borgere oplever. Videre har man ikke fået formidlet, at reformen ikke ville finde sit fodslag med det samme, men at der måtte forventes en overgangsperiode, hvor tingene ville fungere dårligere, end de gjorde før. En informant påpeger, at ulemperne har vist sig fra starten, mens fordelene ved den nye organisation først vil vise sig på sigt:

”Det er måske i virkeligheden det, der er det største problem - at man måske havde fået gejlet forventningerne for meget op i stedet for at sige, at det her det kommer til at tage tid. Og det kommer til at tage lang tid, at det ikke ville ske fra dag ét. Undervejs har de sagt, ’Nu sker det den 1. november’, ’nu sker det den 1. februar’ og hvad ved jeg. At man hele tiden har rykket den dato, det er en enormt dårlig taktik.”

Det tredje kritikpunkt drejer sig om manglen på ledelse i forhold til reformen og udmøntningen af den. Der har været for mange lappeløsninger og for megen viden er gået tabt. Implementeringen opleves som præget af topstyring og mangel på dialog. Nogle mener, at problemerne opstår i forsøget på at implementere moderne ledelse i en organisation, der kendetegnes af en traditionel kommandostruktur:

”Jeg synes generelt, der er en negativ holdning til den politireform. Den er solgt forkert, den er solgt for dårligt. Den er italesat på et forkert grundlag. Det er ligesom om, den har svært ved at komme igen, uanset hvor meget godt man gør. Uanset hvor mange ressourcer man kaster efter den i anden og tredje omgang, så har den bare fået et renommé og et prædikat, som er negativt. Og det synes jeg er synd. Men her mener jeg så også, hvad er det, der kan gøre en forskel, det er ledelse. Det er ledelse, og det er dialog. De to ting kan gøre en kæmpeforskel.”

”Men måske har der manglet nogle ordentlige styrmænd til at få det implementeret, der kunne være med til at holde gejsten oppe, og kunne være med til at være kultursættere. Det er et problem, hvis man har flere ledere undervejs i sådan en proces, så gør det jo at medarbejderne bliver usikre på, hvad rigtig og forkert er.”

Flere påpeger, at de negative røster har fået lov til at fylde alt for meget, hvilket igen forklares som et tegn på manglende ledelse:

”Der er en masse faktorer i en omvæltningsperiode. Nogle er mere parate til at gå ud og gøre noget andet. Og det kan man måske også mærke på betjentene, der er nogle, der har mere mod på at gå ind og gøre det. Det kan også være, der er nogle, der har mere lyst til at lave det, som politireformen tilbød dem. Men de siger måske ikke noget, fordi de, der har mindre lyst, får sagt det hele. Så der er en masse psykologi, når man laver sådan noget om.”

En del af de interviewede giver udtryk for, at en reform af det danske politi faktisk var tiltrængt. Mange ting fungerede ikke optimalt, men de mener ikke, at reformen, som den er udformet, er nogen særlig god løsning. Flere af de interviewede omtaler en 'DJØF-ificeringstendens'; de mener, der er fare for, at politiet mister sin praktiske fundering og bliver dårligere til at opklare kriminalitet, fordi der bruges for mange kræfter på at akademisere arbejdet. I forbindelse med reformen bliver der brugt alt for meget tid på evalueringer og papirarbejde. Politiet bør sikre, at overgangsperioden bliver så kort som mulig, så de kan vende tilbage til deres kerneydelser.

Opsummering: Forventninger og erfaringer

Det samlede billede af samarbejdspartnerne forventninger og deres oplevelse af politireformens første to år er blandet. For nogles vedkommende er forholdene ikke ændret væsentligt, mens andre oplever væsentlige forringelser i samarbejdet og i politiets indsats. Samarbejdspartnerne har generelt haft en ganske god fornemmelse af, hvad der var i vente, når man sammenholder interviewene fra 2006 med dem, der blev gennemført i 2008 – både positive og negative forventninger er blevet opfyldt, dog nok flest af de negative.

- Politiet har i mange kredse forpligtet sig mere på det forebyggende arbejde i form af mere mandskab og mere fast tilknytning af personale. De problemer, der tidligere var forbundet med turnusordningens krav om, at betjente i det forebyggende arbejde kun kunne forblive i deres funktioner i en kortere periode, synes nu løst.
- I praksis halter det forebyggende arbejde dog mange steder grundet mandskabsmangel i politiet, samt prioritering af andre opgaver. Ingen samarbejdspartnere rapporterer væsentlige forbedringer i det forebyggende samarbejde med politiet, men en del steder er der på den anden side heller ikke sket forringelser.

- Den professionalisering og specialisering af politiet, som en del samarbejdspartnere havde håbet på ville blive et af resultaterne af reformen, lader foreløbig vente på sig.
- Ligeledes er håbet om et mere talstærkt og synligt politi på gadeplan blevet skuffet. Politiet opleves som mindre synligt i lokalmiljøet end tidligere.
- Samarbejdspartnere oplever heller ikke, at mellem- og operative ledere har fået mere kompetence. Tværtimod opleves politiorganisationen som meget topstyret.
- Samarbejdet er fortsat i meget høj grad personbaseret; det personlige kendskab til den enkelte politiansatte er helt nødvendigt, hvis det skal fungere.
- Frygten for, at politiet ville 'sætte sig' på SSP-samarbejdet er foreløbig ikke blevet til virkelighed, men der er fortsat flere steder en vis utryghed med hensyn til, hvordan forholdet mellem SSP-organisationen og lokalrådene vil blive.
- De nye politikredses størrelse har betydet, at flertallet af de interviewede oplever store geografiske og mentale afstande som væsentlige forhindringer i samarbejdet. Der bruges lang tid på transport, og man oplever, at der er længere vej til beslutningstagerne, hvilket har gjort samarbejdet mindre handlekraftigt. Lokalpolitiets indskrænkede arbejdstid gør, at samarbejdspartnere i større udstrækning end tidligere er henvist til at kontakte 'det store politi', som de ikke har personlige relationer til. Dette opleves som en væsentlig effektivitetshindring.
- Lokalpolitiets lokalkendskab opleves mange steder fortsat som nogenlunde godt eller intakt. Til gengæld mener samarbejdspartnere, at det øvrige politis kendskab til lokale forhold er væsentlig forringet i forhold til tidligere – i nogle tilfælde eksisterer det stort set ikke. Blandt de interviewede forestiller man sig ikke, at der på længere sigt vil blive opbygget lokalkendskab på niveau med det, man tidligere havde i tilsvarende organer. Geografien i de nye politikredse er ganske enkelt alt for stor til, at de enkelte betjente og medarbejdere vil kunne overskue hele området.
- Samarbejdspartnere oplever politiets betjening af borgerne som væsentligt forringet. Dette bygger de dels på egne erfaringer, dels på henvendelser fra borgere til f. eks. SSP. Det er meget vanskeligt at komme igennem til politiet via de officielle telefonnumre, og kommer man igennem, kan det være meget svært at finde en person, der kan tage sig af sagen. Herudover har samarbejdspartnere mange eksempler på, at politiet i sidste ende afviser at tage sig af problemerne, typisk begrundet i mandskabsmangel eller prioriteringssprogsproblemer.

- En del samarbejdspartnere mener, at politiets ledelse, både i de enkelte kredse og på landsplan har forsømt at anerkende de vanskeligheder, der har været i reformens to første år. De mener, at ledelsen i højere grad burde have indrømmet fejl og mangler, frem for over for såvel offentligheden som politiets eget personale at forsøge at vedligeholde et billede af, at det hele stort set var på plads. De opfatter ledelsesstilen som gammeldags, idet de fremhæver, at moderne ledelse også indebærer, at man indrømmer, når man har fejlet.

Litteratur

Balvig, Flemming & Lars Holmberg (2004) *Politi & Tryghed. Forsøg med nærpoliti i Danmark*. Jurist- & Økonomforbundets Forlag, København.

Balvig, Flemming & Lars Holmberg (2007): *Fem minutter over 12. Om forholdet mellem politi og befolkning umiddelbart efter politireformen 1. januar 2007*. I samarbejde med Charlotte Klinge-Christensen (nu Demant), Synovate Vilstrup. Rigspolitiet.

Balvig, Flemming & Lars Holmberg (2007): *Den bedste af alle verdener? Samarbejdspartners forventninger til politireformens virkning på SSP-samarbejdet, november/december 2006*.

Balvig, Flemming & Lars Holmberg (2008) *Fem minutter i 12 - Om forholdet mellem politi og befolkning umiddelbart før politikredsreformen 1. januar 2007*. Rigspolitiet.

Balvig, Flemming & Lars Holmberg (2008) *Politireformen år ét. Befolkningens syn på politiet i december 2007*. Rigspolitiet.

Visionsudvalget (2005) *Fremtidens Politi*.